

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 24. december 1965

Štev. 52 (1230)

Mir in prijateljstvo

Po starem običaju si ob božičnih praznikih in ob vstopu v novo leto medsebojno želimo mnogo zadovoljstva, sreče in uspehov. Voščila, ki jih izmenjamo v ožjem okviru v družini, med prijatelji in znanci, ali v širšem merilu med narodi in državami, imajo nekaj skupnega — temeljijo namreč na načelih prijateljstva in miru. Mir in prijateljstvo pa sta nedvomno temelja vseh in vsakega odnosa tako v malem kot v velikem, kajti: kjer ni prijateljstva, tam navadno tudi ni miru.

Potrčila za pravilnost te ugotovitve res ni treba iskati v filozofskem razglabljanju, marveč nam daje najboljši dokaz življenje samo, ki je pokazalo v preteklosti in kaže tudi danes, da sta mir in prijateljstvo neločljivo povezana, da sta odvisna eden od drugega. Le tam, kjer medsebojni odnosi — bodisi v družini, na vasi, v deželi ali med narodi — temeljijo na načelih prijateljskega razumevanja in spoštovanja, so dani tudi pogoji za mirno sodelovanje in sožitje.

Če ta razmišljanja najprej omejimo na našo domovino, potem lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da so bili v letu, od katerega se bomo poslovili v nekaj dneh, narejeni novi uspešni koraki po poti utrjevanja prijateljstva in miru. Na relacijah Celovec-Ljubljana in Dunaj-Beograd je prišlo do cele vrste važnih manifestacij, ki so bile odraz današnje stopnje dobrega sosedstva med obema državama. Ne da bi bili preirano optimistični, smo koroški Slovenci lahko prepričani, da bo ta razvoj prej ali slej pozitivno vplival tudi na reševanje tistih vprašanj, od katerih v veliki meri zavisi obstoj in nadaljnji razvoj naše narodne skupnosti.

Podobno je šel razvoj v tej smeri naprej tudi v odnosih Avstrije do številnih drugih držav. Kot nevtralna država na stikališču med Vzhodom in Zahodom je Avstrija v letu, ko je slavila desetletnico svoje neodvisnosti, okrepila razne stare ter zgradila mnoge nove mostove prijateljstva. S tem je bistveno doprinesla k ohranitvi miru v tem delu sveta ter si ob desetletnici svojega članstva v OZN močno povečala pomen in ugled v svetovni organizaciji.

Toda bilo bi kratkovidno, če bi dogodke leta ocenjevali zgolj na primeru naše države. Sicer drži, da so Združeni narodi v svojem jubilejnem letu končno spet našli pot do konstruktivnega dela, vendar pa ne smemo prezreti, da je ravno v »letu mednarodnega sodelovanja« prišlo do novih nevarnih zapletitve. Vietnam, Kašmir in Južna Rodezija so postali žarišča, ki nosijo v sebi kaj splošnega oboroženega spopada. Hkrati se nadaljuje blazna oboroževalna tekma in vedno nove države iščejo svojo afirmacijo v osvojitvi atomske bombe, medtem ko se nenehno večja prepada med razviti in nerazviti predeli sveta.

Vse to resno ogroža mednarodni mir in če se človeštvo hoče rešiti pred splošno katastrofo, bo treba zastaviti vse sile za krepitev odnosov, ki bodo temeljili na načelih prijateljstva. Vsak zase in vsi skupaj se moramo izogibati vsemu, kar loči, ter iskati tisto, kar združuje. Le tako bodo želje, ki si jih izmenjamo ob praznikih miru, rodile bogate sadove — tako v malem družinskem okviru kakor tudi v velikem mednarodnem merilu.

Med Avstrijo in Jugoslavijo so bile vize ukinjene že ta teden

Na Dunaju so v ponedeljek podpisali sporazum o ukinitvi vizumov med Avstrijo in Jugoslavijo; sporazum je začel veljati v torek.

S tem sporazumom so bile med obema državama ukinjene vse vrste vizumov z edino izjemo za tiste primere, ko gre za jugoslovanske državljane, ki se hočejo zaposliti v Avstriji. Tako avstrijski kot jugoslovanski državljani torej že od tega tedna naprej lahko brez vsakih formalnosti (edini pogoj je veljaven potni list) potujejo iz ene države v drugo. Počivanja tudi niso številčno omejena, pač pa sme enkratno bivanje na ozemlju sosedne države trajati najdalj tri mesece.

Sporazum sta podpisala za Avstrijo zunanji minister dr. Bruno Kreisky in za Jugoslavijo veleposlanik Vjekoslav Prpič.

Minister dr. Kreisky je ob tej priložnosti izrazil prepričanje, da bo ukinitve vizumov še nadalje olajšala že sicer zelo živahen promet med Jugoslavijo in Avstrijo. Sporazum o ukinitvi vizumov je ocenil kot dokaz prijateljskih in dobrih sosedskih odnosov med obema državama ter poudaril, da bo sporazum pomagal ustvariti še ugodnejše ozračje za bližnji obisk predsednika SFR Jugoslavije Josipa Broza Tita v Avstriji.

Prav tako je veleposlanik Prpič ocenil sporazum kot nadaljnjo potrditev dobrih odnosov, kakršne sta že doslej imeli Avstrija in Jugoslavija. Naglasil je, da ta sporazum ne bo prispeval le k razvoju turizma, marveč bo v še večji meri kot doslej prispeval k boljšemu razumevanju med državljani obeh držav.

PREDSEDNIŠKE VOLITVE V FRANCJI:

Pičla večina za generala de Gaulle

Če so bili de Gaulle in njegovi pristaši po prvi rundi predsedniških volitev, razočarani, potem tudi po drugi rundi nimajo nobenega vzroka za navdušenje. Večina, ki jo je minulo nedeljo dosegel de Gaulle pred svojim protikandidatom Mitterandom, je namreč tako pičla, da ni mogoče govoriti o prepričljivi zmagi, zlasti če gre pri »zmagovalcu« za osebo, kot je stari general, ki je bil do zadnjega prepričan, da je v njem poosebljena Francija.

Nedeljske volitve v številkah: vpisanih volivcev je bilo 28.870.196, od katerih se je volivne pravice poslužilo 24.342.290 ali 84,31 odstotka; od skupno 23.672.878 veljavnih glasov jih je dobil de Gaulle 13.063.134 ali 55,18 odstotka, Mitterand pa 10 milijonov 609.744 ali 44,82 odstotka.

Glede izida volitev tako v francoskih kot v mednarodnih političnih krogih nagiba večina k mnenju, da sta de Gaulle in golizem tokrat sicer še zmagala, vendar je ta zmaga le začasna. Vsi opozarjajo na dejstvo,

da bodo leta 1967 v Franciji državnozborske volitve, za katere napovedujejo, da bo takrat prakticirana enotnost demokratičnih sil, ki jih je združil okoli sebe Mitterand, takrat prišla šele prav do izraza. V to smer gredo tudi sedanje izjave predstavnikov posameznih naprednih in drugih protigolističnih sil, ki poudarjajo, da je že zdaj treba začeti s pripravi na »odločilno bitko« — namreč parlamentarne volitve leta 1967, ki »morajo dokončno zapečatiti usodo golizma in tistih, ki ga podpirajo«.

Posebno borbost v tej perspektivi je opaziti med francoskim delavstvom, ki v nepričakovano visokem številu glasov za Mitteranda vidi potrdilo svoje trditve, da sedanji režim ni sposoben rešiti važna gospodarska in socialna vprašanja. Nedeljske volitve — tako pravijo — potrjujejo velike spremembe med ljudskimi množicami in »ni dvoma, da se bo kult osebnosti spremenil v okrepitev delavske dejavnosti, da zmagajo bistvene zahteve, ki so jih država in delodajalci doslej zavra-

Bralcem,
naročnikom,
sotrudnikom,
prijateljem

zadovoljne
praznike in
uspehov polno
novo leto

SLOVENSKI VESTNIK
UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Jubilejna skupščina Združenih narodov zaključena

Z govorom predsednika Fanfani-ja je bilo te dni zaključeno 20. zasedanje Glavne skupščine OZN.

Cele tri mesece so se v dvoranih steklene palače v New Yorku vršile razprave, pri katerih so zastopniki 114 držav iz vseh delov sveta obravnavali življenjsko važna vprašanja današnjega človeštva ter iskali rešitve za posamezne aktualne probleme. Dnevni red tega zasedanja — obsegal je 108 točk — je bil doslej najboljše in v zgodovini svetovne organizacije in uspelo je doseči marsikateri sklep, ki bo ob doslednem izvajanju lahko bistveno doprinesel k ohranitvi mednarodnega miru. S tem pa je OZN znova opravičila zaupanje, ki ga vanjo stavijo narodi širom po svetu.

Avstrijsko sodstvo — quo vadis?

V zadnjih letih je prišlo pred avstrijskimi sodišči že do cele vrste razsodb, ki so v javnosti močno omajale zaupanje v te ustanove. Razsodba, ki jo je v torek izreklo porotno sodišče na Dunaju proti bivšemu SS-ovskemu oficirju Verbelenu, obtoženemu vojnih zločinov v Belgiji, je to nezaupanje le še povečala. Sodišče je obtoženca namreč oprostito vsake krivde in je bil takoj izpuščen na svobodo. Ker je šlo za razsodbo porotnikov, bi jo redno sodišče lahko razveljavilo kot zgrešeno, vendar se te pravice ni poslužilo.

Dunajsko razsodbo je v javnosti izzvala silno ogorčenje, ne samo v Avstriji, marveč tudi v drugih državah, predvsem pa v Belgiji, kjer je bil Verbelen leta 1947 v odsotnosti obsojen na smrt. Takoj po končanem procesu so se ljudje spraševali, če je to sploh možno, ker niso mogli razumeti, da bi bil oproščen človek, katerega krivda je bila nedvoumno dokazana z izjavami prič in številnimi dokumenti.

Spominjam se vsega gorja, ki so ga povzročili našim najboljšim deželanom zločini Verbelena, je z ogorčenjem izjavil belgijski pravosodni minister in dodal: Vendar je na avstrijskih sodnikih, da izjavijo, če je imel pravico moriti nedolžne ljudi. Predstavniki mednarodne zveze borcev odporiškega gibanja in žrtve fašizma pa je dunajsko razsodbo imenoval škandal ter opozoril, da avstrijsko sodišče ni prvič izreklo škandalozno razsodbo, kar dokazuje, da »je Hitlerjeva ideologija zapustila v Avstriji globoke sledove«.

Ob tej razsodbi se moramo res vprašati: avstrijsko sodstvo — quo vadis? Gotovo nihče ni pričakoval, da bo dunajsko sodišče izreklo »maščevalno« sodbo. Še manj pa je bilo pričakovati, da bo izreklo razsodbo, katera v zadnji konsekvenci ne pomeni nič drugega kot odobravanje strašnih zločinov, ki jih je zagrešil nacizem nad evropskimi narodi.

Morda bi bilo res najboljšje, da bi Verbelena — kakor je dejal državni tožilec dr. Kovacs — izročili državi, v kateri je zagrešil svoje zločine in kjer je bil obsojen na smrt, namesto da so mu oblasti v zahvalo za dozdevne »zasluge« na področju vohunstva podelile avstrijsko državljanstvo. Kajti ljudje tega kova predstavljajo za Avstrijo res veliko nevarnost.

Italijansko-jugoslovanski odbor

je spet razpravljal o manjšinah v obeh državah

Minuli teden se je v Beogradu zaključilo večdnevno 12. redno zasedanje mešanega italijansko-jugoslovanskega odbora za izvajanje posebnega statuta londonskega sporazuma, ki vsebuje določila v zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji odnosno italijanske manjšine v Jugoslaviji.

Mešani odbor — kakor pravi zaključno poročilo — je predvsem proučil vprašanja s področja šolstva obeh narodnih skupin in ugotovil, da se svoj čas dogovorjeni program kulturne izmenjave izvaja na zadovoljstvo zainteresiranih. Razpravljali so tudi o poročilih, ki sta jih podala pedagoška svetovalec za slovensko šolstvo v Italiji oziroma italijansko šolstvo v Jugoslaviji. Poročilo je obsegalo tudi dosedanje delo pri iskanju načina in oblik, ki bi prispevale k čim

učinkovitejšemu pouku materinega jezika. V tej zvezi se je mešani odbor sporazumel, da skupina strokovnjakov prouči možnosti izboljšanja na šolskem področju.

Nadalje se je mešani odbor sporazumel glede potrebe nadaljnjih pobud na področju kulturne izmenjave v korist etničnim skupinam in zaupal izdelavo zadevnega programa posebnim študijski skupini. Glede drugih vprašanj, ki izhajajo iz izvajanja posebnega statuta, je mešani odbor z namenom, da zadovolji potrebam obeh etničnih skupin, vsestransko proučil posamezna vprašanja.

Razgovori so potekali v ozračju stvarnega sodelovanja in potrdili, da obe vladi tudi v manjšinskih vprašanjih delata v duhu, ki je značilen za odnose med obema državama.

ZE DANES OPOZARJAMO:

Tradicionalni

15. Slovenski ples

bo v soboto 22. januarja 1966

v prostorih Delavske zbornice
v Celovcu

Podrobnejša obvestila
bomo pravočasno objavili.

Nove pobude za industrijsko kooperacijo s Češkoslovaško

Zadnji teden je bil teden novih pobud za razvoj industrijske kooperacije med Avstrijo in Češkoslovaško. Na povabilo vicekanclerja Pittermanna se je v Avstriji mudil na obisku podpredsednik češkoslovaške vlade in predsednik njene planske komisije ing. Šimunek. Po obisku pri zveznem prezidentu Jonasu je imel s člani zvezne vlade razgovore o medsebojnih gospodarskih odnosih in o gospodarskem sodelovanju med Avstrijo in Češkoslovaško. V teku teh razgovorov je bilo ugotovljeno, da se sodelovanje med obema državama iz leta v leto bolj razvija in da je bil zlasti na področju blagovne menjave letos dosežen rekorden obseg. Nasprotno istemu obdobju leta 1964 je letos v prvih devetih mesecih češkoslovaški izvoz v Avstrijo narasel za 30 % na vrednost 168 milijonov šilingov, medtem ko je avstrijski izvoz v Češkoslovaško narasel za 42 % na vrednost 205 milijonov šilingov.

Tekom tedna je podpredsednik ing. Šimunek v spremstvu vicekanclerja Pittermanna obiskal vrsto podjetij avstrijske podržavljene industrije. Ob tej priložnosti je imel zlasti v jeklnah in železarnah v Linzu — VOEST, v elektroindustriji ELIN in v štajerski jeklni in železarni ALPINE-MONTAN daljše razgovore o nadaljnjem razvoju sodelovanja in industrijske kooperacije. VOEST sodeluje s češkoslovaško indus-

trijo že deset let. V tem času je VOEST na Češkoslovaško izvozila blaga v vrednosti 50 milijonov šilingov, iz Češkoslovaške pa je uvozila blaga v vrednosti 54 milijonov šilingov. Ob priložnosti obiska so bili načeti tudi razgovori o nadaljnjem sodelovanju, pri čemer so podpredsednik ing. Šimunek in njegovi spremljevalci pokazali veliko zanimanje za nadaljnjo dobavo pločevine za češkoslovaško avtoindustrijo SKODA. Pločevina od VOEST je namreč cenejša od pločevine, ki jo izdelujejo češke železarne in jeklarne. VOEST je zaradi tega že v prvem polletju prodala za 44 milijonov šilingov pločevine na Češkoslovaško.

Pred krizo pri jeklu

Pri nas in tudi drugje v zahodni Evropi, zlasti pa v Zahodni Nemčiji so vedno bolj vidna znamenja, da se povpraševanje za jeklom popušča in da se njegove zaloge po skladiščih naglo večajo. Ker so tudi na svetovnem trgu tekom poletja cene jekla močno padle, je precej gotovo, da stopa industrija v fazo občutnega mrvtvila, če ne sploh krize na trgu z jeklom. Vsekakor je zahodnonemška industrija jekla že začela omejevat svojo proizvodnjo in čas obratovanja njenih tovarn.

V Avstriji tekom leta še ni bilo neposrednih znamenj za mrvtvilo na trgu z jeklom. Blagovna menjava z vzhodnoevropskimi državami, ki se je zadnja leta močno poživila, in razvoj kooperacije z industrijo teh držav sta omogočila, da so avstrijske jeklarne v prvih treh četrtletjih dobile za 28.000 ton surovega jekla več naročil kot v prvih treh četrtletjih leta 1964. Spričo tega je njihova proizvodnja v tem razdobju znašala 2,4 milijona ton surovega jekla. Zadnji tedni pa so tudi v avstrijski industriji jekla stali pod znamenji nazadovanja naročil. Najbolj so doslej zaostajala naročila za pločevino in za valjano blago in sicer za 17 oz. za 3,3 odstotka. Skupno so v četrtem četrtletju naročila zaostajala za 8,9 odstotka za lanskim četrtem četrtletjem.

Spričo tega razvoja v krogih industrije jekla računajo, da bo letos še kljub temu mogoče doseči lansko proizvodnjo 3,2 milijona ton, da pa bo prišlo že v prvem četrtletju 1966 do težav pri uvodu novega proizvedenega blaga. Zastoj naročil je pri obeh največjih jeklnah in železarnah Avstrije podoben. ALPINE toži, da zlasti pogreša naročil za trčno in stavbeno železo ter za valjano žico, VOEST pa poroča o težavah pri pločevini. Njene težave so tem večje, ker ima svojo proizvodnjo predvsem usmerjeno na izvoz in ker zaradi tega bolj kot ALPINE občuti posledice padanja cen na mednarodnem trgu jekla.

Kakor naša stoji tudi evropska industrija jekla na eni strani pod vplivom posledic nenatrnosti v preteklosti, ki je privedla tako do druginje kakor tudi do hiperprodukcije jekla, na drugi strani pa pod vplivom razvoja industrije jekla po državah južne in vzhodne Evrope, ki so bile pred leti glavne uvoznice jekla. Ker so medtem tudi države v razvoju postavile prve objekte svoje industrije jekla in ker so zaradi tega svoj uvoz skoraj za polovico omejile, stoji zahodnoevropska industrija jekla pred potrebo obsežne reorganizacije. Po dosedanjih poti proizvodnje jekla za vsako ceno v času, ko pričena povpraševanje za njim popušča, industrija jekla v nobeni državi ne bo mogla shajati. Kakor na drugih področjih bo treba tudi tukaj stopiti na pot racionalizacije in na pot njene specializacije in kooperacije ne le na državni, marveč na mednarodni ravni.

Zahodnonemška industrija jekla je že stopila na pot racionalizacije. Za Thyssenevo skupino se je sedaj tudi Krupp odločil za koncentracijo proizvodnje po tovarnah s 5 do 8 milijonov ton surovega jekla letne zmogljivosti. V zahodnonemških industrijskih krogih so namerje ugotovili, da je samo s tako koncentracijo mogoča racionalna proizvodnja. V avstrijskih pogojih, ko celokupna proizvodnja surovega jekla ne dosega teh količin, se bo industrija jekla mednarodno lahko uveljavila le po poti specializacije in kooperacije s sosednimi državami, na kateri je zadnje čase podržavljena industrija napravila nadaljnje korake naprej. Ker ta potreba ni očitna le pri nas, marveč obstoja povsod, zlasti pa po državah z mlado industrijo jekla, utegne kriza pri jeklu privedi v smeri specializacije in kooperacije vidnejše rezultate, kakor jih je dalo obdobje, ko ponudba ni bila v stanju zadostiti povpraševanju po jeklu.

Do podobnih pobud so privedli tudi razgovori podpredsednika ing. Šimuneka s predstavniki ELIN in ALPINE. Kakor VOEST tudi ti dve podjetji že dalj časa sodelujeta s češkoslovaško industrijo. Podjetje ELIN je Češkoslovaški dobavilo že 200 Silikan-Transformatorjev, v razgovorih pa je bila poudarjena možnost, da podjetje dobavi tudi velike transformatorje za 400 kW-elektrodaljnovid „Priateljstvo“. Kar tiče kooperacije ALPINE s češkoslovaškimi železarnami in jeklnami, je ta letos presegla vrednost 5 milijonov dolarjev na strani češkoslovaških dobav. Nekoliko nižje pa so bile letošnje dobave ALPINE, ki so predvsem obstojale iz navadnega in žlahtnega jekla, iz opreme za rudnike in iz žice.

Obisk in razgovori, ki so bili pri tem sproženi, so za avstrijsko industrijo železa in jekla ter za elektroindustrijo velikega pomena. Obe državi sta industrijsko razvili in relacije med njunima industrijama so kratke, kar ne omogoča le tesnejše sodelovanja, marveč lahko veliko pripomore, da bo sta v krizi, ki se pojavlja na trgu z jeklom, lahko vzdržali mednarodno konkurenco.

Mladina zaupa v obrtništvo

V zadnjih petnajstih letih se je število vajencev v naši državi močno povečalo. S 154.290 vajenci je njihovo število od leta 1950 naraslo za 65 %. Najbolj je v tem času število vajencev naraslo na Koroškem, kjer se je podvojilo. Lani so na Koroškem našli 13.839 vajencev, kar predstavlja 9 % vseh vajencev v državi. Težnja po strokovni usposobljenosti in kvalifikaciji je med koroško mladino najbolj vidna.

Največ vajencev imajo v državnem in deželnem merilu obrtniška podjetja, na katere je po lanskem podatkih odpadlo skoraj dve tretjini vajencev. Na trgovino je na Koroškem odpadlo 23, na industrijo pa 7 % vajencev. Preostalih 5 %, in sicer 610 vajencev, so našli v podjetjih sekcije turizem zbornice obrtnega gospodarstva. To število izgleda na prvi pogled majhno in še nikakor ni v skladu s potrebami po izvežbanem oboju v turističnih

podjetjih. Če pa upoštevamo, da je bilo pred petnajstimi leti na Koroškem v turističnih podjetjih le 35 vajencev in da tudi leta 1958 ni preseglo 256, potem vidimo, kako naglo med mladino narašča zanimanje za turistične poklice. Njihovo število vajencev se je v petnajstih letih povečalo za 1740 %.

Med obrtnimi poklici se mladina najraje odloči za poklice avtomehanika, zidarja, frizerja, mizarja, elektroinštalaterja, šivilje, ključavničarja, pilnskega in vodnega inštalaterja, slikarja in pekara. Na te poklice odpade 67 odstotkov vajencev. Med industrijskimi poklici se mladina najbolj zanima za poklice strojnega ključavničarja, ključavničarja za motor na vozila, obratnega ključavničarja, izdelovalca orodja, strugarja in elektromehanika. Na te poklice je lani odpadlo 72 % vseh vajencev, ki jih ima industrija.

PRVI PODATKI O TURISTIČNEM LETU 1964-65:

Kljub neugodnemu vremenu število nočitev naraslo

Po prvih podatkih, ki sta jih dala ministrstvo za trgovino in obnovo ter koroška turistična zveza, smo z razvojem turizma v minulem turističnem letu (november 1964 — oktober 1965) lahko zadovoljni. Število nočitev je spet lepo naraslo, še bolj pa je narasel devizni dotok iz inozemskega turizma.

V državnem merilu so v tem letu našli 43 milijonov inozemskih turističnih nočitev, kar je za 6,6 odstotka več kot v turističnem letu 1963-64, dotok deviz pa je s tem narasel za 12,2 odstotka na 14,5 milijarde šilingov. Med inozemskimi turisti so spet prevladovali zahodni Nemci, na katere je odpadlo 77 odstotkov turističnih nočitev. V veliki razdalji so sledili Angleži s 4,8, Nizozemci s 4,5 in Francozi z 2,5 odstotka nočitev.

Še bolj uspešen kot v državnem merilu je bil letos inozemski turizem na Koroškem. Število inozemskih turističnih nočitev je na Koroškem naraslo za 8,7 odstotka na 8.460.000 nočitev, število celokupnih turističnih nočitev pa je naraslo za 7 odstotkov na 12,1 milijona turističnih nočitev. S tem je imela naša dežela letos iz turizma 2,5 milijarde šilingov deviznega dotoka.

V tozadevnih poročilih je bilo naglašeno, da je letošnji porast inozemskih nočitev najtesneje povezan s težnjo turistov iz ravninskih predelov, da bi svoje počitnice preživeli v alpskem svetu. Še bolj kot zadnja leta pa je minulo turistično leto pokazalo, da iščejo turisti za svoj oddih predvsem mirne in odmaknjene kraje.

OBSEŽEN PETLETNI NAČRT:

470 milijard dinarjev za razvoj turizma

Turizem, ki je v Jugoslaviji že v zadnjih letih zabeležil lep napredek, se bo v prihodnje še bolj razvijal. V zveznem merilu pripravljajo načrt, po katerem naj bi sedaj, ko so uredili glavne turistične ceste in letališča, posvetili vso pozornost povečanju zmogljivosti turističnih podjetij. Od skupnega zneska v višini 470 milijard dinarjev ki ga hočejo investirati za razvoj turizma, bo samo za povečanje zmogljivosti turističnih podjetij investiranih 350 milijard dinarjev. Po tej poti bo do leta 1970 ustvarjenih 244 tisoč novih ležišč. Ta ogromni načrt hočejo financirati tako, da bi gostinska podjetja prispevala 19 %, 44 % bi prišlo iz preostalih bančnih sredstev, 23 % potrebnih sredstev bi dobili s pomočjo inozemskih kreditov, 14 % pa iz sklada za nerazvita področja.

Po tem načrtu računajo, da se bo do leta 1970 devizni dotok iz inozemskega turizma dvignil na 400 milijonov dolarjev letno. Na Slovenijo bi potem letno odpadlo 70 do 80 milijonov dolarjev deviznega dotoka, ki bi ga dal inozemski turizem. Za realizacijo takega deviznega dotoka bo morala Slovenija število ležišč letno povečati za 4000 novih ležišč, kar zahteva letno investicijo 15 milijard dinarjev.

V ITALIJI:

Milan bo povezan z Jadranom

V Italiji so pričeli minuli teden uresničevati načrte, ki so stari že 25 let. Začeli so kopati nov prekop, ki bo povezal Milan z Jadranom. Prekop, ki bo segal od Milana do Cremona, kjer se bo spojil z reko Pad, bo dolg okoli 75 km. Njegova širina bo znašala 30 metrov, globina pa 3,25 metra. Po njem bodo lahko plule ladje do 1350 ton. Njihov tovor bo potemtakem odgovarjal zmogljivosti 70 železniških vagonov.

Prekop bodo gradili 6 do 8 let, stal pa bo skupno 22,6 milijarde lir ali 300 milijonov lir na kilometer. Ko bo zgrajen ta prekop, imajo v načrtu drugi prekop, ki bo Milan povezal z jezerom Lago Maggiore, s čemer bi tudi Švica preko Locarna dobila zvezo z Jadrantom.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Politični odbor Glavne skupščine OZN je soglasno sprejel resolucijo, ki sta jo predložili Avstrija in Romunija in kateri so se pridružile tudi Belgija, Bolgarija, Danska, Finska, Jugoslavija, Madžarska in Švedska. Resolucija poziva vlade evropskih držav, naj se bolj krepijo medsebojne odnose, da bi bilo tako mogoče uspešneje reševati probleme, ki so krivi za sedanjo napetost v Evropi in ostalem svetu. Vse evropske države naj vstopajo v sodelovanje med seboj ne glede na različne družbene in politične ureditve, kajti vsako izboljšanje odnosov v Evropi bi ustrezalo državam tega področja, hkrati pa bi pozitivno vplivalo na mednarodne odnose in na ugodnejše ozračje za doseg mednarodnega miru in varnosti ter za rešitev velikih mednarodnih problemov.

MOSKVA. — Po poldnevem uradnem obisku predsednika alžirske vlade Bumediena v Sovjetski zvezi so objavili skupno sporočilo, ki poudarja, da so se izboljšali sovjetsko-alžirski odnosi in da imata obe državi skupne, enake ali vsaj podobne poglede na temeljna mednarodna vprašanja. Hkrati sporočilo navaja, da so sovjetski voditelji sprejeli povabilo, naj obiščejo Alžirijo, kar bo še bolj utrdilo sike med obema državama.

MADRID. — Generalna direkcija španskih zaporov je objavila statistične podatke, po katerih je v Španiji zaprtih 11.126 ljudi, med njimi tudi 761 žensk.

DAKA. — Nad vzhodnimi predeli Pakistana je prejšnji teden divjal hud ciklon, ki je bil sicer kratkotrajen vendar izredno silovit. Povzročil je nepopolno opustošenje ter zahteval daleč nad 15.000 človeških življenj. Vendar se ti podatki nanajajo le na nepopolno poročila, ker je več krajev še vedno odrezanih od sveta. Veliko žrtev je zahteval ciklon tudi med ribiči v obalnem pasu Bengalskega zaliva. Pravilo, da je na odprtem morju presenili kakih 3500 ribičev, ki so bili na lovu v približno 345 barakah, od katerih se jih je vrnilo le 17.

NEW YORK. — Predsednik britanske vlade Wilson je med svojim nedavnim obiskom v Ameriki imel govor tudi v Glavni skupščini OZN, kjer pa je doživel zelo neprijeten sprejem s strani zastopnikov afriških dežel. Ko je stopil na govorniški oder, je namreč večina predstavnikov afriških držav zapustila dvorano, da tako protestirajo proti vse preveč popustljivemu stališču britanske vlade do režima bele manjšine v Južni Rodeziji. Iz istega vzroka je večje število afriških držav pretrgalo tudi diplomatske odnose z Londonom. Wilson je pred Združenimi narodi dejal, naj bi dal Britaniji čas, da uredi nevarno rodezijsko krizo. Svetovni organizaciji je zatrdil, da Velika Britanija ne bo odnehala, dokler ne bo vržen režim belih rasistov v Rodeziji, vendar po njegovem mnenju tega vprašanja ni mogoče reševati s silo.

TRST. — Na zaključni razpravi o proračunu v deželni svetlu Furlanije-Juljske krajine so posamezni svetovalci znova našli vprašanje odnosov do slovenske manjšine. Predstavnik socialistične stranke Piloni je med drugim očital predsedniku deželnega odbora, ker se je v svojih poročilih vedno izogibal imenovati slovensko manjšino z njenim pravim imenom. „Slovensko prebivalstvo — je dejal Piloni — je navzoče v naši deželi ter ima mnogo potreb in pravičnih zahtev, zato mu je treba zagotoviti enakovrstnost in pravično ravnanje.“ Predsednik deželnega odbora Berzanti je zagotovil, da je vlada pripravljena spoštovati manjšinske pravice, vendar se je skliceval na omejene pristojnosti dežele.

PARIZ. — Francija vedno bolj razvija svoje trgovinsko sodelovanje z LR Kitajsko. Še letos se je francoski izvoz v to državo petkrat povečal v primerjavi z lanskim letom. Samo na razstavi v Pekingu so Francozi prodali 90 odstotkov strojev in večina drugih proizvodov. Takega uspeha doslej še ni imela nobena francoska industrijska razstava v tujini.

MADRID. — Ameriški zunanji minister Rusk je bil na kratkem obisku v Španiji, kjer je razgovarjal tudi s španskim diktatorjem Francom. Ob tej priložnosti je bila znova poudarjena važna vloga Španije v ameriškem „obrambenem“ načrtu.

NEW YORK. — Glavna skupščina OZN je pozvala Veliko Britanijo in Španijo, naj priznata neodvisnost svojim kolonijam v Južni Ameriki, Afriki ter na otokih na Pacifiku in Indijskem oceanu. S tem je ponovno potrdila pravico narodov britanskih in španskih kolonij do svobode in neodvisnosti. Hkrati je Glavna skupščina OZN sklenila sklicati prihodnje leto mednarodno konferenco, na kateri bodo razpravljali in sklepali o politiki rasne diskriminacije v južnoafriški republiki.

LONDON. — Britanska vlada si je po trdi razpravi zagotovila v parlamentu večino enega glasu za svoj načrt, po katerem naj bi razpustili teritorialno vojsko, ki je sestavljajo prostovoljci. Namesto te vojske bodo ustanovili enote tako imenovane prostovoljne rezerve, v kateri bo polovica manj ljudi. S tem bodo v obrambnem proračunu prihranili 20 milijonov funtov šterlingov.

OSLO. — Predsednik norveške vlade Peer Borten je podprl finski predlog, naj bi skandinavske države razglasili za brezatomsko cono. Borten je dejal, da bo Norveška nadaljevala svojo dosedanja politiko ter na svojem ozemlju ne bo sprejela niti jedrni atomskega orožja. Pozitivno se je izjavil tudi glede predloga finskega predsednika Kekkonena, naj bi sklenili nenapadalo pogodbo med obema državama. Poudaril je, da je treba to pobudo temeljito proučiti, vendar je prepričan, da ta stvar lahko bistveno prispeva k pogovorom o zagotovitvi varnosti nordijskega območja.

TRST. — Na kongresu federacije KP za tržaško pokrajino je tajnik federacije Paolo Sema v svojem poročilu obitno govoril tudi o slovenski manjšini v Italiji. Zagotovil je, da se bo partija še naprej upirala diskriminaciji proti Slovincem in se zavzemala za ohranitev etnične strukture slovenskega ozemlja na Tržaškem.

PARIZ. — Nedavno zasedanje ministrskega sveta Atlantskega pakta je poteklo brez vsakega uspeha. Niti v enem samem vprašanju ni uspelo doseči težitve, tako da so v političnih krogih zahodnih držav splošno razočarani.

Kulturo v naše vasi

Kar nekam spregledali smo in že smo sredi tako imenovane zimske sezone, tistega obdobja v letu, ko delo zunaj na polju počiva in ima človek dovolj časa, da se posveti drugim opravkom in dolžnostim, katerih izpolnjevanje se v veliki meri lahko omeji na delo v toplih zakurjenih prostorih. To je navadno tudi glavna sezona za kulturno-prosvetno izživljanje — bodisi v ožjem družinskem krogu, ko spet najdemo čas za dobro knjigo, še posebej pa v širšem društvenem okviru, kjer so dane možnosti udejstvovanja na najrazličnejših področjih.

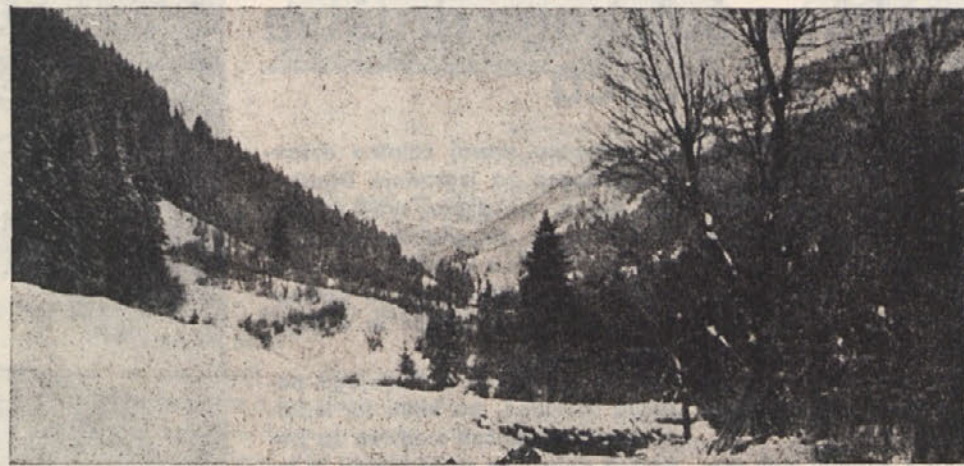
Bilo bi zgrešeno, če bi skušali sebe in druge prepričevati, da je prosvetna dejavnost po naših vaseh trenutno zadovoljiva. Res je, da je društveno življenje ponekod še kar živo, toda taki primeri postajajo vedno bolj »časne izjeme«; poleg tistih društev, ki se lahko ponajso z več ali manj rednim delovanjem, je čedalje več takih, katerih aktivnost je le še priložnostna, da niti ne govorimo o krajih, kjer sploh ni več nobene dejavnosti. Kakor se zdi taka ugotovitev morda neprijetna in grenka, pa je nujno potrebna, ker le tedaj bomo našli sredstva in pota za izboljšanje, če bomo dejstvom odkrito pogledali v oči.

Nedvomno bi za sedanje nepovoljno stanje lahko navedli razne objektivne vzroke, obširno bi lahko govorili o težavah, katerih premostitev ni odvisna le od nas samih. Toda zgolj s tarnanjem in z izgovarjanjem na druge se razmere gotovo ne bodo spremenile. Zato si moramo najprej priti na jasno, kakšna je naša lastna krivda in koliko smo sposobni sami, da krenemo na pot izboljšanja.

Tukaj pa nam mora biti dovolj resno opozorilo že samo dejstvo, da v mnogih krajih očitno niti ne pogrešamo nekdanje živahne prosvetne dejavnosti. To je namreč dokaz, da v našem odnosu do kulture in prosvete na splošno nekaj ni v redu, da smo postali površni ali celo brezbržni do dobrin, ki bi morale biti srčna zadeva in prvenstvena potreba vsakega posameznega člana naše narodne družine.

Radi se izgovarjamo, češ da ob današnjem hitrem življenjskem utripu ni več časa za knjigo, za igro, pesem in druge oblike prosvetnega izživljanja. Morda ena ali druga teh oblik res ni več dovolj »sodobna« in privlačna. Toda to še ne opravičuje splošnega omalovaževanja kulture in prosvete, predvsem ne v današnji dobi, ki od vsakega posameznika ne samo od izobraženca, marveč enako od delavca in kmeta — zahteva vedno več strokovnega in splošnega znanja. In bodimo si odkriti: tega znanja nam nihče ne bo posredoval, če se zanj ne bomo potrudili sami.

Na nas samih torej je, da najdemo pravi odnos do kulture, da znamo pravilno ceniti vrednote, ki jih posreduje izobrazba in prosveta. Zato izkoristimo sedanje zimske mesece. Odprimo srce in dom lepi poučni knjigi, poskrbimo, da bodo naša prosvetna društva spet povsod žarišča plemenite dejavnosti. S tem ne bomo koristili le sebi, marveč vsej naši narodni družini, pred katero postavlja današnji čas važno nalogo: Kulturo v naše vasi!

ZVEZA SLOVENSKEH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

in v njo vključene

Slovenska prosvetna zveza	Zveza slovenskih izseljencev
Zveza slovenskih žena	Slovenska kmečka zveza
Slovensko planinsko društvo	Zveza koroških partizanov
Zveza slovenskih zadrug	Slovenska fizikalna zveza
Slovensko šolsko društvo	Slovenska mladina

želijo svojim članicam in članom, sodelavcem in somišljenikom ter prijateljem

prijetne praznike in mnogo uspehov v novem letu!

„Jadranski koledar 1966“ podoba življenja Slovencev v Italiji

Z „beneškoslovenskim rokopisom“ iz leta 1497 na naslovni strani je izšel Jadranski koledar za leto 1966, ki je spet dragocena dokumentacija zgodovine, življenja in dela Slovencev v Italiji. To je obsežna knjiga, obsega 288 strani, na katerih je urednik Jože Koren zvrstil prispevke številnih so-

delavcev in zanimive slikovne dokumente. Posvečen je predvsem dvajsetletnici izhajanja ter stoletnici prihoda beneških Slovencev pod italijansko oblast.

Med načelnimi članki je treba posebej omeniti prispevek predsednika Slovenske kulturno-gospodarske zveze v Trstu Borisa Raceta, ki je analiziral manjšinsko problematiko pod naslovom „Korak naprej k enakopravnosti“. Podrobno dokumentacijo borbe za narodnostne pravice Slovencev v Italiji je prispeval glavni urednik „Primorskega dnevnika“ Stanislav Renko, medtem ko sta Slavko Štoka in Gorazd Vesel prikazala politične in upravne spremembe po zadnjih volitvah na Tržaškem in Gorškem. Zanimiva je tudi bilanca desetih zasedanj jugoslovansko-italijanskega mešanega odbora za izvajanje posebnega statuta londonske spomenice, ki se nanaša na položaj in pravice slovenske manjšine v Italiji oziroma italijanske manjšine v Jugoslaviji. O teoretičnem in zgodovinskem razvoju manjšinskega vprašanja na svetu govori Drago Drušković v svojem poročilu o letošnjem seminarju OZN o večnarodnostnih skupnostih, ki je zasedal v Ljubljani; Andrej Budal pa piše o usodi slovenskega ljudstva v raznih obdobjih pod značilnim naslovom „Najvišja pravica postaja krivica“. Zgledno sožitje

KULTURNE DROBTINE

● Znani koroški igralec Georg Bucher je bil minuli teden ob svoji 60-letnici deležen prisrčnega slavlja tudi v celovškem Mestnem gledališču, kjer je kot gost sodeloval v veseligrli „Španska muha“. Trenutno je Bucher član dunajskega gledališča, vendar svojo povezavo z ožjo domovino pogosto dokazuje z gostovanji v Celovcu, kjer je ob takih priložnostih vedno v središču gledališkega dogajanja. Ravnatelj Mestnega gledališča Böhm je ob sedanjem slavlju povedal, da bo Bucher tudi prihodnje jesen spel gostoval v Celovcu, in sicer ga bomo videli v Mollerovi komediji „Namišljeni bolnik“.

● Prihodnje leto bomo obhajali 60-letnico smrti slovenskega pesnika Simona Gregorčiča. Osrednja spominjska slavnost bo v pesnikovi rojstni vasi Vrsnem, kjer bodo odprli tudi spominjski Gregorčičev muzej, urejen v pesnikovi rojstni hiši.

● V Linzu bodo prihodnje leto dobili lastno univerzo, in sicer fakulteto za socialne in gospodarske znanosti, kateri naj bi se kmalu pridružil tudi tehniško-naravoslovna fakulteta. V ta namen je bil osnovan poseben pripravljalni odbor, ki je sklenil, da bo študij na tehniško-naravoslovni fakulteti najprej obsegal kemijo, fiziko in matematiko.

● Ob 70-letnici slovenskega skladatelja Karla Pahorja je priredilo Društvo glasbenih umetnikov Slovenije poseben večer, kjer so priznani slovenski ansambli in solisti izvajali dela jubilarja. Skladateljevo življenje in delo je orisal dr. Primož Kuret.

● V starosti 91 let je prejšnji teden umrl znani angleški pisatelj Somerset Maugham, ki je napisal kakih 30 romanov, približno tisoč odrskih del ter dobrih 200 povesti. Njegova dela so bila prevedena v mnoge jezike.

● Slavistično društvo Slovenije bo v nedeljo slavilo 30-letnico ustanovitve. Na slavnosti, ki bo povezana z občinim zborom društva, bo imel predsednik prof. dr. Branko Kreft govor o „Slavistiki nekoč in danes“.

● Slovenski pisatelj Miško Kranjec je bil izvoljen za dopisnega člana Srbske akademije znanosti in umetnosti.

dveh narodnosti prikazuje Franc Šebjanič na primeru madžarske manjšine v Sloveniji, pregled o položaju koroških Slovencev pa podaja Rado Janežič v članku „Slovenska narodnostna skupnost na Koroškem deset let po podpisu avstrijske državne pogodbe“.

Precejšen del koledarja je posvečen usodi beneških Slovencev, ki so pred sto leti prišli pod italijansko oblast. Članki o teh vprašanih nazorno kažejo, da gre pri beneških Slovencih za del slovenskega naroda, kateremu današnja Italija, ki se sicer rada sklicuje na svojo demokracijo in kulturo, noče priznati niti najosnovnejših pravic.

Nadalje prinaša koledar še prispevke slovenskih pesnikov in pisateljev, spise o raznih zanimivostih ter nekaj strokovnih člankov o zdravju in kmetijstvu, za ljubitelje „trdih orehov“ pa uganke in križanke. Posamezne prispevke dopolnjujejo številne ilustracije, ki jih je Robert Faganel obogatil še z lepimi vinjetami.

Že ta kratki pregled, ki obsega le najvažnejše članke, dovolj jasno kaže, da je Jadranski koledar tudi tokrat izredno bogat, pester in zanimiv. Med Slovence v Italiji so ga poslali skupaj z zbirko knjig Prešernove in Mohorjeve družbe.

Boj proti nepismenosti

Do konca tega stoletja naj bi naučili brati in pisati vse človeštvo. Tako se glasi sklep, ki so ga sprejeli na nedavni mednarodni konferenci prosvetnih ministrov v Teheranu pod pokroviteljstvom UNESCO.

Načrt, da leta 2000 na svetu ne bi bilo več nepismenih, je vsekakor zelo drzen, kajti naloga, ki naj bi jo izpolnili v tako kratkem času, je izredno velika. Število svetovnega prebivalstva čedalje hitreje narašča, kar povečuje in otežkoča tudi borbo proti nepismenosti. Že danes je na svetu 700 do 800 milijonov ljudi, ki ne znajo pisati in brati; v Afriki in Južni Ameriki so predeli, kjer je tudi do 90 odstotkov prebivalcev nepismenih.

Črtomir Zorec:

Po Prešernovih stopinjah na Koroškem

Zato je tu, v Landskronu, ob izredno modernih cerkveni zgradbi nastala nova župnija, ki je združila vse manjše okoliške. Semkaj so pred osmimi leti tudi prenesli vse cerkvene uradne knjige, med njimi tudi register umrlih iz Šentroptra. Torej ne več v Šentroptru, v Landskronu se sedaj nahaja knjiga z znamenitim vpisom o smrti pesnikove matere. Med mrtve je lastnoročno vpisal »vajo mater sin župnik Jurij«.

Zares prijazen sedanji župnik Steinwender nam je ustrežljivo predložil stari register umrlih iz nekdanje šentroptrške fare. Knjiga nosi oznako Tomus VII., na listu 68 pa je prav na vrhu, pod zaporedno številko 21, vpisano: mesec dan in leto smrti 21. april 25. 1842; kraj Šentroptr, hišna številka 11; ime umrlega Marija Prešern, rojena Svetina, prevzita-karica na Ribičevi kmetiji, Vrba št. 1, okraj Radovljica, katoliške vere, ženskega spola, stara 68 let; bolezen in vzrok smrti prsna vodenica, na podlagi izvida mrliškega ogleda z dne 26. aprila t. l., 28. t. m. po visokosposlovanem gospodu Francu Ksaverju Schifferju, župniku pri Sv. Nikolaju v predmestju Beljaka, na šentroptrskem katoliškem pokopališču slovesno pokopana.

Seveda je ves ta tekst vpisan v nemščini in v gotici. Pričujoč slovenski prevod je objavljen sedaj prvič.

Pod navedeni vpis je tuja roka še vpisala: »Mutter des hiesigen Pfar-

ers H. Georg Preschern.« (Mati tukajšnjega župnika g. Jurija Prešerna).

Ne bo napak, če ponovimo Zupanov predlog iz leta 1933, da bi v cerkveni zid, na zunanjo stran, tam kje blizu nekdanjega groba, vzdali ploščo s takimle napisom:

»Hier ruhet Mina Prešeren, Mutter des größten slowenischen Dichters Dr. Franz Prešeren, geboren am 5. Mai 1774 zu Zirovnica, gestorben am 25. April 1842 zu St. Ruprecht am Moos. Friede ihrer Asche!«

Nemški napis je Tomo Zupan pač predlagal zato, ker leži Šentroptr danes v nemškem okolju. Morda pa bi dosegli, spričo nekam prijaznih uradnih odnosov med Slovenijo in Koroško, ne le to, pač pa še vzporeden slovenski prevod:

»Tu spi Mina Prešeren, mati največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna, rojena 5. maja 1774 v Zirovnici, umrla 25. aprila 1842 v Šentroptru. Mir njenemu pepelu!«

Bilo je že po materinem pogrebu, ko je prišel na obisk k bratu župniku Juriju v Šentroptr naš pesnik. Bil pa ni sam. Z njim sta prišla njegov ljubljanski šef dr. Blaž Crobath s tedaj komaj 15-letno hčerko Alojzijo, poznejšo slovensko pesnico Luizo Pesjakovo.

Lenka se je tega obiska spominjala prav do poznih let. S sestro Uršo sta tedaj bratu potožili, kako sta bili od hiše odrinjeni, brez slesherne dote. France pa ju je miril: »Pustita,

3 nikar ne tožita; ni lepo, če se domači ljudje med seboj tožarijo.«

Ob tej priložnosti, ko sta sestri in brat še silili vanj, kdaj bo že vendar postal samostojen advokat, je France že kar nekam nejevoljen odvrnil: »Cesar Franc sploh ne mara advokatov, raje bi imenoval tri nove škofo kot enega advokata!«

Še to je vedela Lenka povedati Tomu Zupanu: da doktor Crobath tedaj ni hotel prav nič piti; še kozarec, ki je dišal po vinu, se mu je zagabil. Tako je bil že z zdravjem na koncu, ta nekoč tako radoživi ud veselih vinskih družb.

Po Francetovi smrti je prišla k bratu Juriju še sestra Katarina in mu ob tej priložnosti menda prinesla tudi nekaj pokojnikovih stvari. Izročilo ve povedati za spričevala, kavin servis in barometer. Želel si je Jurij tudi bratovo zlato uro, a jo je sodišče že prej prisodilo otroku Ernestu in Francelju.

Jurij je sicer bratu v času bolezni res pomagal. Dva meseca pred Francetovo smrtjo je poslal sestro Lenko z denarjem v Kranj. V trdem mrazu in snegu čez Karavanke. A za bratova nedolžna otročiča ni našel kotička v svojem srcu. Vse kaže, da je bil do nesrečne Ane nestrpen, do otroka pa trd in skop. Nikoli se ni pozanimal za njihovo usodo.

Ali najdemo odgovor za to neprijetno stran župnikovega značaja v podatku iz Jurijevega življenjepisa: da je bil v prvih letih kot duhovnik vzornega vedenja, pozneje pa se je vdal alkoholizmu in obolel na umu.

Sicer pa je Jurij ostal v Šentroptru vse do leta 1856. Od tod je šel žup-

Župnišče
v Šentroptru,
kjer je
pesnik France
Prešeren
obiskal
brata Jurija
ter sestri
Urško in Lenko

nikovat v manjše fare: Sveta Valburga v dolini Krčice, otok ob Vrbskem jezeru in Ovčja vas pri Zabnici. Tu je 7. oktobra 1868 tudi umrl. Na grobu ima nagrobnik s slovenskim napisom: »Tukaj počivajo častljivi gospod fajmošter Jurij Prešeren, ki so službo fajmoštra 30 let opravljali. Rojeni 24. marca 1805, umrli 7. oktobra 1868. Blagor jim, kateri v Gospodu zaspe, v slavi nebeški se tam prebude!«

Kakor bi sicer radi, o pesnikovem bratu Juriju kaj prav prijaznega ne moremo povedati. Za slovensko na-

rodnostno gibanje ni imel smisla, tudi za poezijo ni imel nobenega posluha. Pridigoval je raje nemško kot v slovenščini. Z bratom Francetom sta si le poredkoma dopisovala, saj sta si bila v nazorih daleč vsaksebi. Podoba je, da sta se iz leta v leto drug drugemu vedno bolj odtujevala.

Ni pa še natanko raziskano, če se je Jurij res udeležil bratovega pogreba v Kranju. In da bi bil udeležen pri uničevanju knjig in rokopisov. O tem govori le Ernestina, drugi viri ne vedo ničesar.

(Konec)

Mir vsem ljudem v deželi!

Dolga leta in desetletja smo vsako leto v teh dneh nosili to željo na dnu svojih src in jo vedno spet izgovarjali v pričakovanju, da se bo enkrat le uresničilo, da bo naša narodna skupnost z narodom sosedom v deželi zaživela enakopravno življenje na vseh področjih družbenega življenja, da bomo vsi deželani živeli v miru in prijateljstvu. Toda preden se je odprla pot uresničevanja te želje, smo dobili naložena leta krute križevke poti in obsodbe na iztrebljenje iz narodne grude. Koliko gorja smo v tistih letih od 1938 do 1945 vsako leto pred praznikom miru in prijateljstva videli za seboj in pred seboj. Vsako leto je bilo težje in bolj kruto. Le naša trdna vera, da krivica ne more zmagati in da vsakemu zločinu prej ali slej sledi zaslužena kazen, nam je olivala poguma, da nismo klonili in podlegli, da smo vztrajali in pred 20 leti v teh dneh v glavnem spet na domačih tleh dočakali prvi Božič, ki je bolj očitno kot kdaj koli v prejšnjih desetletjih naznanjal tudi nam mir v deželi.

Sedaj je dvajset let od tega. Rane nestrpnosti, narodnostne mržnje in sovraštva, ki so takrat sveže še bučale, so medtem zaceljene, kakor so medtem pri marsikomu docela oropani domovi v glavnem obnovljeni. In skoraj se nam zdi, da je moral nad deželo priti krvavi bič nacizma, da se je v srcih njenega ljudstva pričelo zakoreninjati spoznanje, da more priti na Koroškem do miru in blaginje le, če bomo živeli eden z drugim v prijateljstvu, ne pa eden proti drugemu. V tem spoznanju smo pričeli graditi mostove z obeh strani, vsi, ki vemo, da sta v deželi najbolj potrebna mir in prijateljstvo in da v deželi ne more biti gospodarskega napredka in kulturne rasti, če bo slovenska narodna skupnost zapostavljena na račun večinskega naroda.

Ko po 20 letih gledamo nazaj na prvi Božič po krvavi drugi svetovni vojni, moramo priznati, da so bili v tem razdobju napravljeni pomembni koraki naprej h končni uresničitvi želje: mir vsem ljudem v deželi. Ne bomo jih podrobneje naštevati, zadnja leta, posebej pa še leto, ki gre h kraju, jih očitno kažejo. Veselimo se tega razvoja, zlasti pa smo veseli, da tudi že dobršen del naroda sosedu deli z nami to veselje.

Ob vsem veselju pa le ne moremo mimo tega, da tudi v teh dneh poudarimo, da je treba na poti k dejansko zadovoljivi izpolnitvi te želje še marsikaj odpraviti. Ne more namreč biti govora o miru za vse ljudi v deželi, dokler so naši otroci po ljudskih šolah pri pouku materinščine še vedno zapostavljeni in dokler slovenski jezik ni dobil po uradnih dvojezičnega ozemlja poleg nemškega svoje enakopravno mesto. Mir za vse ljudi v deželi more biti resničen šele, ko bo enakopravnost našega jezika dokazana tudi z javnimi napisi širom dvojezičnega ozemlja, z njegovim priznanjem po vseh podjetjih z našo gospodarsko enakopravnostjo in ko bo pod kaznijo prepovedan vsak poskus netenja narodnostne mržnje v deželi.

Res je, da potrebuje dobra stvar svoj čas. Mi v tem pogledu nikoli nismo neučakani. Menimo pa, da bi morali narod sosed in vladni predstavniki le že spoznati, da čakamo že zelo dolgo na vse, kar nam gre po naravni pravici in kar nam zagotavlja državna pogodba. Menimo, da je 20 let čakanja, da bomo v deželi res vsi zaživeli v miru in prijateljstvu, že tako obdobje, da ne bi smelo biti nikogar pred nikomur strah, da bi dejal: dajmo tudi koroškimi Slovencem pravice, ki jim gredo in zagotovimo končno mir vsem ljudem v deželi.

Občni zbor Slovenskega šolskega društva v Celovcu

Zadnjo soboto je imelo Slovensko šolsko društvo svoj občni zbor v modernu obnovljenem in urejenem poslopju Dijaškega doma na Trbiški cesti v Celovcu.

Navzoči člani so se najprej poklonili spomenu letos umrlega predsednika dr. Franca Peška, kateremu se ima društvo zahvaliti za svoj obstoj od let po prvi svetovni vojni pa vse do danes.

Ker je društvo v zadnjih letih posvečilo svoje delo v glavnem izgradnji Dijaškega doma in ureditvi društvenega premoženja, je podal poročilo o delu blagajnik in upravitelj društvene imovine dr. Mirt Zwitter. V svojem poročilu je lahko pokazal na res sodobno preurejeni Dijaški dom in se pri tem zahvalil predvsem Zvezi slovenskih organizacij na Koroškem, ki je s tem, da

je namenila skoraj celotno državno podporo za izgradnjo Dijaškega doma, pokazala svoje veliko razumevanje za doraščajočo študentsko mladino in sploh šele omogočila preureditev starega poslopja v moderno bivališče in vzgojalnišče.

Kakor je bilo iz nadaljnjega poročila razvidno, pa kljub tej izdatni pomoči finančna sredstva za potrebna dela niso zadostovala in bo moral novi odbor društva kljub drugim skrbem prevzeti tudi skrb za nadaljnja sredstva. Po natančnem polaganju računov za izvedene investicije v Dijaškem domu je poročevalec podal pregled še o trenutnem stanju v Dijaškem domu, nakar se je razpravljalo še o problematiki posestva in kmetijske šole v Podravljah ter o raznih organizacijskih vprašanjih.

Pri volitvah so bili izvoljeni za novega predsednika dr. Mirt Zwitter, za podpredsednika Janko Ogris ml., za tajnika Matevž Wieser in za blagajničarko Mica Košatova, medtem ko so bili v ostali Upravni odbor ter v Nadzorni odbor skoraj brez spremembe potrjeni dosednji odborniki.

Ob koncu je bil sprejet sklep, da bo Slovensko šolsko društvo za svoje važne naloge zainteresiralo širše kroge našega ljudstva, predvsem pa učitelje in ostalo inteligenco, ter se v bodoče v smislu svojih pravil in tradicije še vsebolj posvetilo skrbi za šolsko problematiko in zlasti za vzgojo in šolanje naše mladine.

Izpod sončnega Turja

V času pred prazniki in pred vrtni novega leta nam naša čustva velijo, da se spomnimo vseh, ki delajo na najrazličnejših področjih našega narodnega življenja. Vsem se zahvaljujemo za dosedanjí trud in prizadevanja ter jih prosimo, da bi na svojem polju dela tudi v bodoče ne popustili. V svojih novoletnih voščilih posebej želimo, da bi bila njihova prizadevanja kmalu deležna uspehov, ki jih zaslužijo.

Izpod sončnega Turja pa v teh dneh pozdravljamo tudi vse rojake ob Zilji, po Rožu in Podjuni, s pobočij Karavank ter s sončnih Gur in krajev ob naših jezerih. Vsem vesele praznike ter srečno in uspešno leto 1966.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

Vabi na igro

v nedeljo 26. decembra 1965 ob 1/3. uri popoldne in ob 1/8. uri zvečer pri Miklavžu v Bilčovsu

Čisti dobiček je namenjen za popravo naše župne cerkve.

O d b o r

Mati in sin

Vlačilna žičnica na Šentjanske Rute

Od sobote naprej sta št. Janž in Rute nad njim za zimskoturistično privlačnost bogatejša. Od sobote naprej je namreč v prometu vlačilna žičnica za smučanje. Kakor znano, to zvrst zimskega športa gojijo tudi na Šentjanskih Rutah. Po tihih, zato pa tem vztrajnejših pripravah sta športno društvo ATUS iz Bistrice v Rožu in občina Svetna vas zbrala okoli sebe krog ljudi in ustanov, ki so prispevali potrebni znesek 500 tisoč šilingov za gradnjo te vzpenjače. V soboto je bila vzpenjača predana svojemu namenu in je na razpolago vsem ljubiteljem smučarskega športa na Šentjanskih Rutah.

Do talne postaje vzpenjače vodi cesta od šentjanske ljudske šole, od tam naprej pa se vzpenjača v dolžini 500 metrov vzpne 120 metrov visoko na Činkovceve košenice, ki slovijo kot izredno lep smučarski teren. Lastnik kmetije, Boštjan Male, je dal za vzpenjačo potrebna zemljišča na razpolago. Vzpenjača lahko v eni uri prebije 500 smučarjev, kar pomeni, da tudi v primeru najhujšega navela pri prevozu ne more priti do zastoja.

Cene za prevoz z vlačilnico so znosne. Posamezne vozovnice stanejo za odrasle 3, za mladino do 14. leta starosti pa 2 šilinga. 10 vozovnic skupaj stane 20 šilingov, celodnevna karta za odrasle 45, za mladino pa 30 šilingov.

Celovec na poti k univerzi

Minuli teden je Koroška univerzitetna zveza seznanila tisk s prizadevanji za realizacijo načrta za ustanovitev univerze gospodarskih ved v Celovcu, za kar se dežela in mesto Celovec že nekaj let borita. Priprave s strani imenovane zveze so zaenkrat dozorele tako daleč, da je arhitekt dr. Bergmann lahko pripravil predosnutek potrebnih poslopij, ki jih bo univerza zahtevala.

Predloženi predosnutek kaže, da hoče imenovana zveza v ta namen v območju Vrbskega jezera zgraditi univerzitetno mesto, ki bi v zaključni fazi zajelo 24 do 32 hektarjev površine in kjer bi bili študijski, delovni in stanovanjski prostori za 6

tisoč do 8000 ljudi. Prva faza gradnje je preračunana na prostore, ki so potrebni pri 1000 slušateljih, vključno s stanovanjem za profesorje, slušatelje in uslužbence, katerih bi že pri 1000 slušateljih potrebovali okoli 200.

Gradnja bi že v prvi fazi zajela 6 do 8 hektarjev površine. Za univerzo samo bi bilo v tem primeru potrebnih okoli 50.000 do 60.000 kubičnih metrov zazidanega prostora, nadaljnjih 13.500 kubičnih metrov bi bilo potrebnih za internate, okoli 18.000 kubičnih metrov pa za stanovanja. Na realizacijo takega projekta pa bo spričo finančnih razmer na šolskem področju gotovo treba čakati še dokajšnjo vrsto let.

Zaradi tovarne celuloze Rebrca:

Občina Železna Kapla-Bela v proračunski stiski

Zadnja seja občinskega sveta Železne Kaple-Bele se je pod predsedstvom župana deželnega poslanca Lubasa bavila s posledicami, ki jih je sprožila nevarnost ukinitve dela v tovarni celuloze Rebrca. Z ukinitvijo dela bi se dohodki občine zmanjšali letno za 700.000 šilingov.

Veliko škodo občini pa bo povzročilo tudi sedanje stanje negotovosti glede Rebrce. Župan je na tej seji poročal, da mora občina zaradi tega občinski proračun za leto 1966 skrajšati za okroglo 300.000 šilingov, kar nikakor ni v skladu s povšanih izdatki občine. Že sedaj je morala občina izdatke za uslužbence, za otroške vrtnice, za akcijo paketov za dojenčke, za pluzenje občinskih cest in na drugih področjih močno skrajšati. Marsikje je bilo treba izdatke skrajšati tudi za polovico, kar pa končno ni moglo zagovarjati.

Plesni tečaj v Dobrli vasi

V soboto 8. januarja se v hotelu Rutar v Dobrli vasi prične plesni tečaj, ki bo trajal do februarja. Tečaj bo vsako soboto od 19. do 21. ure, v nedeljah pa od 10. do 12. ure. Na sporedu so naslednji plesi: angleški valček, foxtro, letkis, polka, dunajski valček in cha-cha-cha. Če pa bomo pridno napredovali, se bomo lotili tudi še drugih plesov. Prijave so že mogoče. Vabimo predvsem mladino, ki je izpolnila 16. leto starosti, da se pod nadzorstvom odraslih nauči za normalno življenje potrebnih plesov in vedenja na plesišču. Če bo dosti interesenlov, bomo priredili tudi plesni tečaj za odrasle.

Rutar

Lov na divje prašiče

v Preboldu. Tam so pokale puške in so padali prašiči.

Nedeljski lov so zaključili nadvse simbolično s krstom v hotelu Slovan na Vranskem. Objekt krsta sta bila Joško Urh iz Remšenja in Janez Mikl iz Svaten pri St. Jakobu v Rožu, ki sta prišla z love s smrekovo vejico za klobukom, ki je bila pomočena v kri uplenjenega prašiča, s čemer smo jih lahko krstili v »posvečena« lovca na divje prašiče. Oba sta vzela krst z rdečico zadovoljstva in srečnega razpoloženja na znanje. S tem razpoloženjem sta »okužila« tudi ostale lovce, da je »mokri pogon« nedeljskega love potekal v prijateljski družabnosti, prepredeni z lovskimi šalami in prijetnim prepevanjem naših pevcev.

Nekateri lovci, in sicer 20 po številu, smo si v ponedeljek vzeli dopust in šli še enkrat na lov. Pri tem pogonu so padli trije prašiči, kar je bil povod za nov krst. Petčlanski »sodnijski senat«, ki je sestojal iz

dveh sodnikov, zapisnikarja, sluga in birača, ki je »zločince« stražil z »bridko« puško, na kateri je bil nasajen »oster« lesen nož. Sodba, ki je bila izrečena nad dvema mladima lovčema iz Vranskega je bila stroga. Glasila se je na krst z debelo leskovo palico, na katero smo se podpisali vsi navzoči lovci. Kakor je to navada, sta »krščena« leskovke vzela seboj, da jih shranita med svoje lovske trofeje, mi pa smo jim, kakor na predvečer našima dvema, prisrčno čestitali s krepkim »lovskim blagrom«.

Naš lovski izlet v prelepo območje Celja in Vranskega je bil prijateljsko doživetje. Prijateljski lov so olepšali naši pevci enako kot pa gostoljubnost naših tamkajšnjih lovskih tovarišev. Naše medsebojne vezi so postale še globlje in stanovitnejše, kar je bil konec konca naš skromni zato pa tem bolj iskren prispevek h plemenitim idealom prijateljstva in dobrega sosedstva med Avstrijo in Jugoslavijo. Vsem lovskim tovarišem iz Celja in Vranskega, ki so po svoje pripomogli do tega srečanja, se člani našega Kluba prijateljev love, zlasti tovarišem Jožu Kuntariču, predsedniku Goltniku in tajniku Golavšku tem potom še enkrat najpriščneje zahvaljujemo. Naša zahvala pa veja tudi Foltiju Hartmanu in njegovim pevcem, kajti brez njih naše srečanje ne bi bilo tako lepo doživetje, kot je bilo.

Karel Prušnik

V nedeljo 26. decembra je v hotelu Rutar v Dobrli vasi veselic s plesom. Igrajo „5 M“ iz Mežice.

Pričetek ob 7. uri zvečer. Prisrčno vabljeni!

MIRA MIHELIČ:

Novoletno popotovanje

Mamica je šla s starejšima otrokoma na novoletni semenj, najmanjši pa je ostal doma v kočari. Dve snežinki sta potrkali na okno, a bilo je zaprto. Poklicali sta strička Vetra, da je zapihal in jima ga odprl. Zdaj

Novo leto

Kole, kole, koledo,
novo leto je prišlo!
Kaj nam bo prineslo?

Zdravje, delo, delo,
da bo dobra volja,
da bo večja moč
pri oranju polja.
Če bo polje preorano,
s klenim zrnjem posejano,
polne kašče bodo žita,
vsa družina sita.

Kdor lenobo pase,
trava mu ne rase,
pusta mu je njiva.
Skozi strehe veter vleče
in nikjer ni sreče.
V prazni kašči pajek prede
revščina na prag mu sede.

Kole, kole, koledo,
novo leto je prišlo!
Kar zavijajmo rokave
in premagajmo težave.

sta snežinki zaplaval naravnost nad kočaro, v kateri je ležalo dete.

„Kako lep deček!“ sta zaklicali in nato: „Kako ti je ime?“

„Ne vem,“ je odgovoril. „Mamica mi pravi zdaj tako, zdaj drugače.“

„Rekli ti bova Puhek, ker imaš puhasto glavico,“ je dejala prva snežinka. „Jaz sem Belinka in tole je moja sestra Srebrna. Nocoj je veselica pri starki Zimi. Če hočeš, te vzameva s seboj.“

Puhek, ki se je dolgočasil, je bil tega prav vesel. „Toda jaz še ne znam hoditi!“ je rekel.

„Malenkost!“ sta dejali snežinki in spet poklicali strička Vetra na pomoč. Še enkrat je zapihal in na njegovi sapi je zaplaval Puhek skozi okno. Zunaj je bilo mraz in Puhek je začel kihati. Brž so priletele velike snežne ptice, ki so se obračale med kosmiči naletavajočega snega in ga odele v plaček iz belega perja. Eno izmed njih je potem zajahal in odnesla ga je v spremstvu Belinke in Srebrne visoko nad oblake.

Tam so stali pod jasnim nebom dvori starke Zime iz iskrega se ledu, okrašeni za nocojšnje slavje z vencji iz ivja. Na bellem prestolu je sedela starka Zila in iz njenih tresočih se prstov so padali biseri na zemljo. Krog in krog svoje kraljice so v nosem plesu rajale snežinke, levo in desno od nje pa so sedeli častni gostje: Severni sij, Zimsko sonce, Polnočna luna in nekaj največjih zvezd. Sregle so jim manjše zvezdice, ki so jim z Rimske ceste prinašale v vrčih ledenega mleka. Ko se je Puhek prikazal pred stopnicami, ki so držale k vzvišenemu prostoru za goste, je med njimi zavrsalo: „Kdo je to?“

„Človeški otrok,“ je rekla Polnočna luna. „Otroke dobro poznam, ker jih moram uspa-vati, kadar jih je ponoči strah.“

Zdaj so snežinke prijele Puhka za ročice in veselo zaplesale z njim ringaraja. Kar pogrel se je, tembolj ker mu je starka Zima podarila belo zajčjo kučmo, da bi mu ne zmrznila ušesa. Vsi gostje so mu ploskali, vendar so kmalu pozabili na Puhka, zakaj oglasilo se je veselo cingljanje. Po strmem pobočju velikega oblaka se je na saneh pripeljal dobrovoljen star mož z dolgo belo brado in belo krzneno čepico. Sani sta vle-kla dva severna jelena. Za njimi so tek-le v veselem diru srnice, bele lisice in snežni zajci.

„Mraz! Dedek Mraz!“ so tanko zaklicale snežinke. „Daj nam muzikel!“

Stari mož je zamahnil z roko in skozi oblake je privršala Burja z meglenimi godci, ki so trobili na trobente tako zveneče, da se je od navdušenja tresel ves snežni svet.

„Dober večer,“ jih je nato pozdravil dedek Mraz. Ustavil je bil jelena, ki sta otepa-la okrog sebe z repi in se branila snežink kakor sitnih muh. „Kakor vidiš, ima nekaj zamude, draga botra Zima, a letos je bilo posebno veliko želja in dolgo je trajalo, da sem naložil vsa darila na sani.“ In dedek je pokazal z roko v belih rokavicah na za-voje in zavojčke, ki so se kopicili na saneh okrog lepe temnozelenke jelke. „Vendar to-liko da nisem pozabil vprašati; s čim mo-rem vam ustreči?“

Gostje so se brž oglasili vsak s svojo željo. Ko jim je dedek vsem ugodil, je

Prvi smuk Tinka-skopuha

Ali poznate sosedovega Tineka? Ej, ta vam je skopuh, da mu ni para. Vsako leto mu prinese teta Ana iz Volčje jame polno košaro češenj. Pa mu recite za eno! O, kaj še, Tinek ne da od sebe nikoli nič.

Zdaj, ko je že čisto prava zima, mu je ku-pila mama lepe, sneženo bele smuči, še bolj bele kot sneg sam. Zraven pa palice, ki se svetijo v zimskem soncu kot pravo srebro. Ravno prav, da so že počitnice. Tako je lah-ko Tinek že prvi dan stal vrh griča, v vsem sijaju. Smučati resda še ne zna, pa kaj bi to. Kar je tako zelo želel, je le dosegel. Vsi otro-ci so se zbrali okoli njega in kar niso se ga mogli dovolj nagledati.

„Joj, Tinek, tako lepih smučj pa res še ni-sem videla!“ je vzkliknila Majda.

„Kako tudi!“ se je važno odrezal Tinek.

„Moja mama je kupila najlepše in lepših se-daj ni.“

„Oh“ in „ah“ so vzklikali otroci, da je bilo Tineku kar prijetno okoli srca.

vprašal tudi Puhka, ali si česa želi. Ta je bil medtem dal prst v usta, zakaj prišla je ura, ko je bil vajen jesti.

„Lačen sem,“ je zajavkal Puhek. „Jedel bi rad!“

Zvezdice so mu prinesle ledenega mleka in sladoleda, on pa je hotel samo tople ka-šice, kakor mu jo je dajala mamica za ve-čerjo.

„Torej se brž poslovi od zimske družbe,“ je rekel dedek. „Jaz že tako odhajam na zemljo in te vzamem s seboj.“

Vendar Puhku ni bilo do tega, da bi se še poslavljaj. Komaj je čakal, da ga je de-dek dvignil na sani. Strašno hitro so zdrveli po vrtincih gosto naletavajočega snega na zemljo, ki jo že objema temna noč.

Puhkova mamica in njegova bratca so se medtem vrnili domov. Našli so okno od-prto, Puhka pa nikjer. Otroka sta planila v jok. Mamica je obupano vila roke in ga klicala. Kako srečni so bili vsi, ko so se pred hišo ustavile sani dedka Mrza, ki jim je vr-nil dete, nato pa jih bogato obdaril z igračkami in sladkarijami! Vprašali so Puh-ka, kje je bil, toda ta je bil tako lačen in zaspan, da jim ni hotel nič povedati.

Najbolj pa ga je občudoval Tomaž. S Ti-nekom sta stanovala v isti hiši, zato sta bila najboljša prijatelja.

„Daj, Tinek, posodi mi malo smučj! Le to-liko, da enkrat smuknem po hribu navzdol! Saj veš, da znam smučati. Rad te bom naučil, če boš hotel.“

„Le kaj ti je padlo v glavo! Mama jih je kupila zame. Tebi, Tomaž, naj jih kupi tvoja mama. Smučati pa se naučim tudi brez tebe, saj to je čisto preprosto.“

Tomaž ni na to nič odgovoril, le oči so se mu neprijetno ovlažile. Vedel je, da mu do-ma letos še ne morejo kupiti smučj. Štirje otroci so. Tinek pa je edinec. Prijel je vrvi-co svojih sank in se oddaljil od neljubezni-vega prijatelja.

Tudi drugi otroci so bili užaljeni in razoča-rani. Alenka pa ni mogla biti tiho.

„Da te le ni sram! Še včeraj si se sankal na Tomažkovih sankah, danes pa si z njim ta-ko grd. Tak prijatelj, tako tovarštvo, fe! Pustimo ga, otroci!“

In res, nikogar več ni bilo volja gledati važ-nega Tineka. Pa tudi če nimajo takih smučj! Sankati se je prav tako lepo. Gor in dol, gor in dol, to vam je promet. Hrib je v trenutku zaživel v pravem počitniškem veselju.

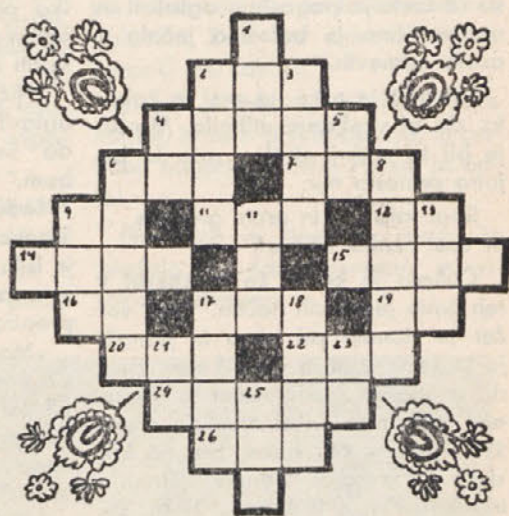
Le Tinek je še vedno stal vrh griča. Kaj naj stori? Zloben mraz mu je zlezel v končke prstov in ga prav neusmiljeno ščiplje. Seveda, gibati bi se moral. Da bi poizkusil s smuča-njem sam? Rajne ne.

Sinek Tinek ima smučj,
pa na njih samo stoji!

No, lepa reč! Sedaj ga bodo še dražili in se norčevali. Nak, tako ne gre več! Bo, kar bo. Tinek bo pokazal, koliko velja. Zapičil je palice globoko v sneg in — smuk — že je drsel v dolino. Toda, ojoj, kaj sedaj? Kako se ustaviti? Saj gre vedno hitreje, hitreje. Oči mu je veter napolnil s solzami, ničesar več ne vi-di in ... tresk, bum! Tinekov prvi smuk se

Nagradna križanka za otroke

Tudi na vas mlade bralce našega lista smo mislili in vam spet nastavili trd oreh v obliki križanke, da na njem prekusite svoje „zobe“ znanja. Vemo, da se v šoli pridno učite, zato vam bo reševanje križan-ke pravo veselje. In to vaše veselje bo že večje, če vam povemo, da čakajo na naše mlade ugankarje tudi lepe nagrade. Ker smo slišali, da radi berete, smo izbrali tri zanimive slovenske knjige, ki jih bomo raz-delili med tiste, kateri nam boste do 3. ja-nuarja 1966 poslali pravilne rešitve. Ven-dar brez dela ni plačila, zato se zdaj kar malo potrudite, mi pa vam bomo pri žreba-nju držali pest.

Vodoravno: 2. moški potomec; 4. vr-sta mehkega blaga; 6. zgoden; 7. nasilna latvina; 9. beseda, s katero vzpodbujamo; 10. moško ime; 12. reka v Sovjetski zvezi; 14. letni čas za smučarje; 15. ovitek; 16. kazalni zaimek; 17. vrtna lopa; 19. oranje; 20. del obraza; 22. poganjek; 24. začetek tekme; 26. žensko ime.

Navpično: 1. se kadi iz dimnika; 2. zimsko prevozno sredstvo; 3. kruti rimski ce-sar; 4. zadnja in prva črka abecede; 5. ka-zalni zaimek; 6. daljše leposlovno delo; 8. naprava v pristanišču; 9. potrebujemo za ši-vanje; 11. nasad okoli hiše; 13. iglasto dre-vo; 17. del obraza; 18. glavno mesto afri-ške države Gana; 21. središče vrtenja; 23. okrajšava za „atmosfera“; 25. pripadnik sta-rih Slovanov.

je končal pri debelem kostanju. Lepe, nove smučj so zlomljene, njegov nos pa krvav.

In kot da to še ni dovolj, so skakali okoli njega vsi otroci in peli:

Sinek Tinek joče,
kaj le neki hoče?
O, pogledajte njegov nos,
smučanju le ni bil kos!

Kakšna smola! Prav vse bi še šlo, če ne bi bilo Tineka tako zelo sram, da ni vedel, ka-ko bi prišel čimprej do doma. Nekaj pa je Tinek le vedel: nikoli več ne bo skopuh — ne. Tinek bo odslej vedno tovariš.

Janja Kastelic

Sneži

„Mamica, mamica, pridj k oknu! Pogledaj, snežil!“ kliče Verica svoji materi.

„Res je, sneg naletava. Letos bo pa zgoda zapadel,“ reče mati.

„Mamica pogledaj, bele zvezdice plavajo po zraku,“ pravi Verica.

„To so snežinke,“ jo uči mati.

„Oj, mamica, kako se vrte in sučejo, plešejo in se love!“ vzklikne deklica.

„Da, snežni metež je precej močan.“

„Ali, mamica, prosim, smem li ven na vrtič“, prosi Verica.

„Ogmi se z ruto, potem smeš“, ji dovoli mati.

Verica stopi pred hišni prag. Vse belo je bilo po fleh. Drevje se je odevalo v bela oblaki. In tiho je bilo, joj tako tiho! Med tem pa so naletavale snežinke, druga na drugo so padale na tla s komaj slišnim disketanjem.

„Letos bo mraz, mrazi!“ drskeče prva snežinka, ki je letela mimo Verice.

„Ptičke bo zeblo, zeblo“, dostavi druga snežinka.

„Kdo jim bo dal jesti?“ vpraša tretja.

„Verica jim bo trosila mrvic“, odgovori četrta.

„Sestrice, zagrnimo njivo!“ pravi peta.

„Da bo počivala pod toplo odejo“, dostavi šesta.

„Do krasne pomladi“, reče sedma.

Osma snežinka pa ne reče nič. Padla je Verici na nasek in se raztopila.

FRANCE ŠUSTERŠIČ:

Mati je iskala sina

Proti jutru, še preden se je začelo svitati, je zbudilo Grivarico pokanje pušk in drdranje mitraljezov. V polsnu je v sami srajci planila iz postelje in stekla k oknu. Naslonila se je na polico in se nemo zazrla v grozljivo temno noč. Zazdela se ji je, da ji tik pred očmi plahutajo kovinasto črne peruti. Vse je bilo zavito v njihov hladni drget, nikjer luči, ki bi jih pregnala. Mitraljezi so se čedalje pogostje oglašali in nočna tišina je bolešno ječala v ostrih odmevih.

Sklenila je roke na prsi in čakala, da bi streljanje utihnilo. Morda je bil to zadnji strel... morda bo jutro prineslo mir.

Spet rafal... in grom granate... in spet nema tišina.

Čakala je kakor že tolikokrat v teh črnih jesenskih nočeh. Vsak večer je slonela pri oknu in ponoči jo je vsak strel in vsak korak zbudil iz spanja. Vsak večer in vsako noč, odkar je odšel njen sin s puško na rami čez hribe, tja, od koder je prihajal odmev grmenja in drdranja mitraljezov. Njen sin Jože...

Dva sinova je imela. Starejši, Jože, je bil zamišljen fant, priden in odločen, včasih celo nekoliko prenagel. Mlajši, Stanko, pa je bil že od bosih petah vseh vragov poln: jezikav in razposajen, pri delu pa počasen, da se je morala neštetokrat jeziti nanj. In čeprav je tolikokrat sama sebi skušala dopovedati, da ni res, si vendarle ni mogla zatajiti: Jožeta je imela rajši od Stanka. In nikoli ni prišla z Jožetom navzkriž, dokler ni prišel tisti žalostni dan... tisti dan, ko si je zaželela, da bi bila oba enaka, da bi bil tudi Jože tak kakor Stanko.

To je bilo takrat, ko so prišli v deželo Italijani. Gledala jih je skozi okno, ko so vreli izza ovinka, in hudo ji je bilo pri srcu, ko je poslušala nerazumljivo tujo govorico. Zdelo se ji je, da jih je ko plevla na neokopani njivi. Kolona za kolono, voz za vozom, oficirji na konjih, karabinjerji v skledastih klobukih, fašisti v smešnih kapah z dolgimi cofi... Hudi časi nas čakajo, si je mislila, toda kaj si moremo pomagati, ko je toliko teh vragov.

Nenadoma se je od nepregledne kolone odtrgal majhen Italijan in zavil naravnost h Grivarjevim.

"Vrata bom zaklenil," je siknil Jože in stekel v vežo.

"Ne smeš," se je zdrznila mati.

Italijan je bil v vežnih vratih, še preden je Jože utegnil priti do njih. Začel je nekaj brbljati v svojem jeziku, ko pa je videl, da ga nihče ne razume, je z roko in usti pokazal, da je lačen in da bi rad kruha.

"Svinca bi mu dal, ne kruha," je zamrmral Jože.

Mati ga je očitaje pogledala. Stopila je v kuhinjo in se vrnila z velikim krajcem kruha v rokah. Italijan se je z živahnimi kretnjami zahvalil in brž stekel za kolono.

Grivarica je globoko vzdihnila. "Kako si čuden, Jože... in nepremišljen."

"Ti bi rad sršene dražil," ga je zbadel Stanko.

"Kdo jih pa je klical, hudiče? Mar naj veselo žvižgam, ko vidim zeleno svojaj, kako gomazi po naši zemlji?"

Mati je molče zrla nekam v daljavo in zaman iskala prave besede.

Kmalu po tem dogodku je zasačila fant v skednju, ko sta se zaradi neke stvari prepirala. Bila sta skrita za kupom slame na odru, zato ni mogla videti, kaj imata.

"Ribe bom lovil z njimi," je polglasno govoril Stanko. "V Solesko pojdem, tja ne zaide nobena vojaška patrolja. V vodo vržeš, malo počakaš — in že je vse polno mastlih rib na površini."

"Nič ne boš lovil z njimi," se je oglašil Jože. "Take stvari nam bodo še prav prišle. Zakopal jih bom."

Tedaj je prilezla po lestvi mati. Stanko je hotel skriti tisto stvar, pa je bilo že prepozno. In tako je mati z grozo v očeh spoznala, da se prepirata za zaboj ročnih granat.

"Mar sta ob pamet, ali kaj?... Če zvedo Italijani, nas bodo pobili, ali pa nam bodo hišo zažgali. Brž skrijta, zvečer pa nesita v košu v vodo... v tisto globočino med vrkami."

Jože je zvečer res nesel v košu zaboj iz skednja. Toda ne v vodo. Potem so se začeli dnevi skrbi in strahu. Jože je pogosto odhajal zdoma in se vračal molčeč in zamišljen. Če ga je vprašala, kje je bil, se je trpko nasmehnil, rekoč, da zahaja dekletu v vas. Vedela je, da ne govori resnice, predobro ga je poznala.

"Bodi doma, ne hodi več v noč," ga je prosila.

In ko je zvedela, da se druži s partizani, mu je rekla: "Kaj more peščica ljudi s puškami in ročnimi bombami proti taki sili? Badi doma, Jože..."

Ni je ubogal.

Tudi takrat ne, ko so padli prvi talci in ko so začeli Italijani požigati domove ter goniti ljudi v internacije.

"Še vol se brani," ji je nekoč dejal, "ko pridejo mesarji, da bi ga pobili in razkosali. Mi pa naj bi jim sami nastavili vrat?"

Nekega jesenskega dne proti večeru je stopil Jože v hišo z nahrbtnikom in puško na rami.

"Grem, mama," je dejal.

Že dolgo je vedela, da se pripravlja na odhod, čeprav ji ni bil

ničesar povedal. Z žgočim strahom v srcu je pričakovala ta trenutek. Vedno je upala, da ga bo moč prepričati, naj skrije puško in ostane doma — zdaj pa, ko je stal pred njo, močan in bolj odločen, kakor kdajkoli poprej, ni mogla spraviti besede iz sebe. Bilo ji je, kakor da se odpira pred njo nekaj velikega, česar pa spričo silne bolesti ni mogla doumeti. Ko mu je ihtle planila v objem, si je zaželela, da bi bil še majhen in nebogljjen — joj, kako lepo je bilo takrat, ko je umazan in cmerav iskal zavetja ob njenem krilu, ko se je oklepal njene roke in obljubljal, da je ne bo nikdar zapustil...

Zdaj je ostala sama... Da, čisto sama, saj je pred nekaj dnevi odšel tudi Stanko od doma. Zanj ni v skrbeh. Odšel je — tega ne ve še nihče v vasi — tja, kjer bo varen pred Italijani in pred partizani. Saj ni ničesar zagrešil, še nikoli se ni vlihal v prepovedane stvari, toda... partizani bi lahko še njega zvalili v gozd, ali pa bi prišli Italijani in ga ustrelili. Vsak zdrav možki jim je že sumljiv v teh začetnih vaseh in mnogo nedolžnih so že pobili. Ni mu branila, ko se je odpravil v postojanko, čeprav se ji je v globinah srca zganilo nekaj čudno temnega... kakor strah pred vnebovpijočim grehom.

Od kod ta čudni občutki? se je spraševala. Mar je grešila, ko ni povedala Jožetu, da se Stanko dolgo časa ne bo vrnil, mar je grešila, ko je poslušala glas materinske skrbi in ljubezni? Stanko je na varnem. Pri sorodnikih je in dela na železnici. To vendar ni nič čudnega, saj ni pri onih... pri izdajalcih, ki z dolgimi puškami na ramah spremljajo sovražne kolone. Da, Stanko je na varnem. In tako ji bo ostal vsaj on, če Jožeta ne bo več nazaj... če bo padel...

Srce ji je drhtelo, kakor da je začutila na prsih mrzlo konico bodala. Ne, Jože ne sme pastil... Njen sin Jože...

Izza gora je že tipal svit, ko se je zbudila iz misli. Zeblo jo je, da je drhtela po vsem životu. — Streljanje je utihnilo, zdaj bom lahko za kakšno uro mirno zaspala, si je mislila.

Dohod

Nad nami mesec čez nebo hiti.
Krajina je v vijoličasto luč zavita,
da od svetlobe nas v ožeh skeli.

Po poti spremljajo nas bele smreke —
tovariši v samotih. Poti konca ni
ne mislim, trudnim, kot so trudne veke.

Počasi tipljemo v prosojno noč.
Za nami se izgublajo stopinje v snegu.
Samotne smreke, lahko, lahko noč,

mi gremo dalje, kakor gaz pred nami,
mi gremo kot deseti brat prostost iskat
razcapani, s tornistro, strojnico na rami.

Ivan Minatti

Kakor popotnik ob studencu, tako so se ustavile njegove misli na sveti večer. Ko se je razgrnil v onj kadila po hiši, ko je odzvonilo sveti noči, se je zaklenil v sobo, prižgal luč in sedel v naslanjač. Krog njega na mizi knjige, listi in listine.

Sezi, beri, študiraj!

Župnikova roka se ni ganila.

Nocoj? Ne! Sveta noč. Tako skrivnostna je, tako tihega pričakovanja polna, da bi jo delo oskrunilo. S svečano grozo je razlito kopnenje po vsej zemlji. Ožarjena okna po dobruvi, po hribih zro pričakuje v zasneženo pokrajino. Vse te stotere nočne oči čakajo velikega trenutka. Tudi on ga čaka. Tok vsakdanjih skrbi je obstal in onemel.

Župnik je zaklopil oči in sklonil glavo. Njegova duša je zletela nazaj v preteklo življenje truda in dela. Videl je izhujeno pot, koder je hodil. Stopinje njegovega truda so bile globoko vžgane v rodno grudo. Stotine brazd je spremljalo seme njegovega napora. Srce ni nič občutilo

Svetonočna

trnov. Ranjeno je bilo — ne enkrat, obrunke ob obrunku. Življenje ga je skovalo v moža. Prepričan je bil, da ga ne poniža ne zloba ne krivica, da mu ne omahne roka ob delu, čeprav je žel uspehov malo, posmehov mnogo.

In vendar se je zgodilo. S širokim zasmehom se je zarežal vanj dvom. Strašen dvom nad vsem, ki se je prelival v obup.

»Čemu tvoje delo, čemu vsi napor? Ali še nisi spoznal, da tvoj rod leži na tleh, da ga pogazi vsak, ki gre prek polja? Ti ga kličeš, on je gluh, ti mu lahko ponujaš bisere, on jih meče v blato — to igračo za bogastvo, sužnju napotje. Če ga božaš, ga razjeziš, ker ljubi bič. Če mu potisneš voz, te pogleda grdo, ker ljubi coklo in zavoro. Če mu ponudiš na dlani srce, vzame ga kakor lisjak kos jedi, pa jo odnese v gozd, se nasiti in se vrne, da bi rekel: zahvaljen za dar. Ne dvigaj, kar je na dnu. Ne bo plaval gramoz po vrhu reke.«

In mož, strt od trpkega dvoma, je zakričal z izpodkopano vero v svoj revni rod: Proč od tebel Proč, kamor koli!

Njegov obupni klic se je razlegal po ravnini, ravan in gora je za-

Komaj je malo zadremala, že jo je streljanje znova dvignilo iz postelje. Tam za hribom se je razbesnela pravcata ognjena nevihta. Treskanje bomb in granat in rezget mitraljezov — neprestano, kakor plaz. Šipe v oknih so šklepetale, ozračje je valovilo v jekih. Izza temnega obronka hribov se je dvignil škrlatnordeč odsev.

Spet je stala pri oknu in strmela v daljavo. Roke je krčevito sklepal na prsih, ustnice so ji trepetale. Morda je tam on... njen sin Jože.

Šele proti osmi uri je streljanje ponehalo. Oblekla se je in stopila pred hišo. Pri cerkvi je stala gruča moških. Živahno so se razgovarjali in kazali z rokami proti hribu. Priblížala se jim je s strahom v očeh, z nagubanim čelom.

"Da, da, vroče je bilo danes tam čez," je dejal nekdo.

"Za vrhom sem srečal partizanskega kurirja, ki mi je povedal, da se je njihov odred udaril z oddelkom fašistov. Mnogo jih je padlo na obeh straneh."

Po cesti v dolini so začeli ropotati kamioni, polni vojakov v sivih čeladah. Gruča se je razšla.

Tudi Grivarica je odšla domov. Noge so se ji zapletale, srce ji je sililo v grlo. Kaj, če je tudi on med njimi... med mrtvimi trupli, ki ležijo križem kračem po zemlji, na zgaženem jesenskem blatu?

Šla je v hlev k živini. Vrata so tenko zacvilila, ko jih je odprla. Zazdela se ji je, da je vse tako pusto in nesrečno — že živina ni nikoli tako zateglo mukala in tako otožno boljčala vanjo. Ko bi spet prišel Jože — kako bi mu liska lizala roko in vsi gobci bi silili k nje-mu. Saj to živino je pasel še on... takrat, ko so ga klicali Jožko...

In spet ji je zašumelo v ušesih. "Mnogo jih je padlo na obeh straneh..."

Kaj če je tudi on?

Tja pojdem, je sklenila. Čez hrib! Sina bom poiskala, moram ga videti, pa naj bo živ ali mrtev.

Ogrnila se je z debelo volneno ruto, zaklenila hišo in odšla. Živina je mukala za njo, pa je ni slišala.

Po bližnjici!

Šla je po ozki spolzki stezi, kjer se je rjavo, razmočeno blato zoprnopilelo k njenim čevljem. Polje je bilo pusto in dolgočasno, ko da bi ga pogrnili z raztrgano sivo plahoto. Potem jo je objel gozd. Pot se je začela vzpenjati strmo navkreber, med smrekami in bukvami, ki jim je vejevje drhtelo v lahni jutranji sapi. Pod hitrimi stopinjami se ji je trkljalo škrbasto kamenje, sicer je bilo vse tiho in mirno.

Blizu vrha je srečala patroljo: dva partizana in partizanko.

"K sinu grem," je hitela razlagati, ko so jo ustavili. "Danes zjutraj sem bdela in poslušala... tam doli nekje je bila huda bitka. Morda je bil tudi on tam... Ali jih je mnogo padlo?"

"Da, precej jih je obležalo, naših in onih. Pod Babno goro so se udarili. Sina boste pa težko našli, pa naj bo živ ali mrtev."

Zadnjih besed ni več slišala. Hitela je naprej, po goščavah in ogradah, mimo vasi, po bližnjicah. Vsa zasopla in izmučena je prišla do vasi pod Babno goro.

Nekaj hiš je bilo požganih, s pogoriščja se je še kadilo. Duh po zgoreli strešnici je polnil ozračje. Zavila je k prvemu pogoriščju. Mož in žena sta stala poleg osmojenih zidov, k njima pa so se stiskali trije otroci, bosí, umazani in skušntrani. Najmlajši je držal v naročju mačko in jo ljubeznivo gladil po ligrastem kožuhi.

ječala. Zganilo se je tam, kjer je sodil, da je smrt, vzbrstelo je, koder je mislil, da je neplodna skala, zagorelo je, kjer ni slutil ognja.

Mož je vztrepetal in se zgrozil ob dvomu in sklepu. Njegova duša je nenadoma občutila, kakšna bolečina je, ko se trgajo vezi, s katerimi si se priklenil na svoj rod, kako teče kri iz srca na grudo, ki jo zapuščas, kako nenadoma vstajajo, ki si jih izredil in vzgojil, kako se dvigajo od tal, z dna in kipe kvišku, kamor si jim pokazal.

»Ne proč! Nazaj!« kríkne srce v obraz režečemu se dvomu. »Mož mora naprej, samo naprej. Izpij do dna, naj je čaša življenja še tako gorjupal!«

Župniku je zažarelo obličje. Dvignil je glavo in vzkliknil: »Da, naprej, samo naprej! Moja vera je velika, moje srce sluti veliki dan...« Zasedel je na stol in gledal v tla.

Ha, giblje se na dnu! Tlačeni bo planil kvišku. Že rožljajo verige — napenjajo se in pokajo. Ljudstvo vstaja. To je tisto ljudstvo, ki se ne

vizija

F. S. FINŽGAR

oblači v mehko, ki ne biva v palačah. Oj vi, ki ste mehko oblečeni, vi v zlatih palačah, vi praznujete sveti večer in govorite o Betlehemu kakor o veseli bajki. Pa vi ne poznate bleveca, ker ne poznate koč in ne brlogov in ne trpljenja v njih in ne poznate in se ne zavedate moči, ki se dviga s krepkih ramen in vstaja. Vstajajo, ki so bili gaženi. Že ure na dnu. Vi oholi, vi pene na vrhu kipejke, pomnite, da je v svetu pisal zgodbe trpin, pisal jih, ko se je prebudil osuvan in zbičan. Vse veliko se poraja z dna. Betlehem, razkošenega bogastva poln, je vrgel seme iz sebe na temno ravan, na dno zapuščene votline. Pa je vzkliklo tam iz nizkosti in rastlo in razprostrlo veje drevesa čez zemeljsko oblo. Tako tedaj, tako sedaj. Pene bodo splahnele, gramoz od tal pa bo zidal novo stavbo. Ljudstvo dela in trpljenja, kovano kakor jeklo, bo zadonelo kakor bron in zapelo novo pesem o rojstvu, ki se spočelo v trpljenju, ki je bilo nošeno v odpovedi in rojeno v goresti. In tedaj porečem: Bratje, napočil je sveti dan, rodil se kakor sveti Božič na trdnem ležišču, pahnjen od bogastva proč — v bleve. Veseli se, moje ljudstvo, treso naj se zlati stoli in svilene halje naj oblečejo raševnike, zakaj poraja se veliki dan — od dna — od ljudstva...

»Kje so se udarili davi?« je vprašala Grivarica.

»Kdo bi vedel,« je vzdihnila žena, »saj je vsenaokrog grmelo in pokalo. Tukaj, tam, povsod... Kaj bo z nami, ubogimi...?«

»Ali jih je mnogo padlo?... Kje so?... Kje so padli vojaki? Morda je tudi moj sin med njimi...?«

»Med katerimi?« — Kmetica jo je premerila od glave do pet, kakor da se je zbudila v njej huda misel.

»Med katerimi... Med partizani vendar; saj ni Italijan.«

»Ne zamerite, z Italijani se je borilo tudi precej izdajalcev. Sama

sem jih videla nekaj. Prekleti naj bodo nesrečniki, jokajo naj se matere ki so jih rodile!«

Grivarica je nemo obstala in pogled ji je zmedeno drsel po pogorišču. Čudna mora ji je omrežila srce, ko je slišala besede o izdajalcih.

»Če iščete mrliča,« je nadaljevala žena ob požgani hiši, »ste zaman prišli. Sovražnikove so odpeljali kamioni, naše pa so odnesli partizani. Če pa me vprašate, kje so partizani, vam ne bi povedala, tudi če bi vedela.«

»Od kod pa ste, žena?« se je oglašil mož.

»Iz Razkrižja.«

»Tako?... Slišal sem, da je bilo tudi iz vaše vasi nekaj izdajalcev tu,« je dejal s hripavim glasom in v očeh mu je zaplamljelo nekaj kakor tiha obložba. Zdaj so tudi otroci gledali Grivarico; nemo, neprijazno so bolščali vanjo.

Teh pogledov ni prenesla. Te srepe, obupane oči! Ti lačni, skuštrani otroci... in možev glas, — kakor da bi z rjavim svedrom vrtal v njeno srce... Obrnila se je in odpravila z upognjenim hrbtom, kakor da leži raskava skala na njem. Bolečino, ki jo je prignala pod Babno goro, je nepričakovano premagala druga, še hujša, še mnogo bolj morča. Nikdar ni dotle pomislila, da bi moglo biti zanj na svetu kaj hujšega od sinove smrti. Kakor hudournik ji je šumelo po glavi: Izdajalci... iz Razkrižja... Kaj, če je tudi on... njen sin Stranko med njimi?

Morda je Jože padel... In Stranko je med tistimi... med ubijalci.

Hitela je po isti poti, po kateri je bila prišla. Po bližnjici!

Ko je prišla do domače vasi, se je samo toliko ustavila doma, da je vrgla nekaj sena živini v jasli in oblekla praznično obleko. Potem pa naprej po zavrtih in bližnjicah... proti postojanki.

K Stanku! Mora ga najti, mora govoriti z njim!

Ljudje so jo začudeno gledali, ko je vsa blede v obraz bežala mimo njih, kakor da nič ne sliši in nikogar ne vidi.

Bilo je že pozno popoldne, ko je prišla do postojanke. Belogardistični stražar jo je ustavil in zahteval legitimacijo. Ni je imela. K sinu gre, je divje razsajalo in kričalo: saj ni, ki... med belogardisti. Srce pa ji je divje razsajalo in kričalo: saj ni, saj ni...

Ko se je otrsela sitnega stražarja, je še bolj pospešila korake. Kakor preganjana zver je planila v hišo svojih sorodnikov.

»Kje je Stanko?«

»Joj, teta!... Kaj vam pa je, ali ste bolni? Stanko, pridi, mama je

prišla! — Pravkar se je vrnil z dela.«

Globok vzdih ji je privrel iz prsi. Zgrudila se je na klop.

Tedaj pa je stopil pred njo Stanko. Objela ga je in stisnila kakor še nikdar dotlej.

»Mama, prav je, da si prišla,« ji je dejal. »Rad bi se pogovoril s tabo. Veš, nič kaj dobro se ne počutim tukaj. Vsak dan hodijo k meni belogardisti in me nagovarjajo, naj se jim pridružim. Zadnje dni so mi začeli že groziti. In tisti njihov kurat me stalno zalezuje s svetniško hinavskim obrazom in sladkimi besedami. Mama, ne bi šel rad k njim... k izdajalcem.«

»Pojdi, greva! Pojdi brž, da naju ne bo lovila noč!«

Zmetal je svoje stvari v nahrbtnik, potem pa ga je prišla za roko in ga odpeljala kakor otroka.

Čez nekaj tednov, v decembru, je Grivarico v zgodnjih jutranjih urah spet zbudilo streljanje. Začelo se je nekje na hribu in je prihajalo čedalje bliže. Kmalu je začel regljati mitraljez tik za vasjo. Na uho so ji udarili hitri, bežeči koraki in kletev. Zazdela se ji je, da se je partizanska patrulja udarila z belogardistično in jo zapodila v beg.

Slonela je pri oknu in gledala v mrak zavite postave, ki so hitele mimo hiše. Nekdo izmed njih jo je bržkone opazil — dvignil je puško

in ustrelil. Žvink — je predrila kroglja šipo. V istem trenutku je začutila Grivarica nekaj skeleče vročega na glavi. Stisnila se je k steni in si segla z roko v lase. Kri! Oplazilo jo je, toda rana je bila neznačajna — toliko, da ji je posnelo kožo.

Bežeči koraki so utihnili; kmalu nato pa se ji je zazdela da sliši znane glasove. Bližali so se njeni hiši. Partizani!

Nekdo je potrkal na vrata. Hite-la je odprel.

Pred njo je stal Jože, velik in močan, s puško na rami in z bombom za pasom. Toda njegov pogled je bil mračen, ustnice se mu niso zganile v nasmeh.

»Mama, kje je Stanko?« je vprašal s tihim, globokim glasom.

»Nikar ne bodi v skrbeh, Jože. Stanko je v brigadi. V naši brigadi.«

»Hvala ti, mama,« je dahnil. Potem pa je dodal z jasnejšim glasom: »Pa nikar ne stoj vsako noč pri oknu, da te ne bo nekoč res oplazilo. Zdaj pa moram naprej, tovariši me čakajo.«

Stopil je naprej, obrisal rdeče kaplje, ki so ji drsele po licu, in poljubil nagubano čelo. Potem je odšel.

Grivarica je stala na pragu in gledala za njim, ponosna in visoko vzravnan.

Prvi se je na Novega leta dan zbudil gospod Banz in se tako hrupno prebijal skozi zakajeno sobo, da je zbudil tudi druge. Ko se je vrnil, so zehali in se pretegovali, možje hrupno, žene nekoliko manj. Sedel je k njim na tla, da jih ne bi po velikosti preveč presegal, mogoče pa tudi zato, ker se ni počutil preveč sigurnega na nogah. Tu so torej sedeli in se ogledovali, kajti nihče, niti oba gostitelja, niti trije gostje niso imeli lepega videza. Preveč so pili, premalo spali.

»Veselo je bilo,« je rekel gospod Pauser. »Toda ne morem se ničesar spomniti, vem samo, da je bilo veselo.«

Ostali so prikimali. V glavah jim je šumelo; nihče ni bil v stanju opisati potek praznovanja.

Gostiteljica se je zasmejala. »Sodeč po redu v sobi je moralo biti res zelo veselo.« Imela je prav, očarljiva gospa Dienstag: noben kos pohištva ni stal na svojem mestu, na tleh so bile črepinje in luže vode, tla sama pa na več mestih odrgnjena in ožgana.

»Glejte denar,« je rekel gospod Pauser. »Osmojen bankovec. Čigav je?«

»Verjetno vaš,« mu je odvrnil gostitelj. »Ponoči ste sežgali ves svoj denar.«

Gospod Pauser ga je prestrašeno pogledal. »Jaz?« je zavpil. »Zakaj pa?«

»Hoteli ste uničiti tiranstvo denarja. Sicer pa ste tudi nam prigovarjali, naj storimo isto. Govorili ste tako ognjevit, da se nismo mogli upirati. Bila je lepa grmada.«

»Za božjo voljo!« je zastokal gospod Pauser. »S čim pa bom jutri plačal stanarino?«

»S sežganim denarjem najbrž ne. Toda mogoče vam lahko pomagam. V blagajno sem spravil majhno vsotico.«

Tedaj se je zasmejala gostiteljica, gospa Dienstag: »Motiš se,« je rekla. »To zalogo si prav tako sežgal in poleg še vse fotografije in dokumente. Ti si šel namreč še dlje kot gospod Pauser: hotel si uničiti svojo preteklost. Čudno, da nisi še mene sežgal!«

»Verjetno sem te videl kot svojo bodočnost,« je menil gospod Dienstag.

Gospod Banz je dvignil prst. Nečesa se je

KURT KUSENBERG:

Na lastni sledi

spomnil. »Tako je! Vaša žena je bila prvi potnik, ki je stopil na ladjo.«

»Kakšno ladjo?« je poizvedoval gostitelj.

»Vašo, gospod Dienstag — sami ste jo zgradili iz pohištva. Mi smo pa morali vlačiti skupaj omare in vsaka je bila kabina. Se spominjate slavlja na ladji?«

»Ne. In zakaj sem zgradil ladjo?«

»Ker smo hoteli iti na samotni otok — potem ko smo sežgali denar in uničili preteklost. Ko smo prišli preko sobe, ste hoteli sežgati tudi ladjo. Ali se ne spomnite?«

»Ne. In kaj je bilo s slavljem?«

»Bilo je veselo do trenutka, ko ste padli v morje. Vendar smo vas potegnili iz vode, preden vas je pograbil morski pes.«

»Aha,« je rekel gostitelj. »Sedaj mi je jasno, zakaj me boli leva rama. Morje je bilo pretrdo.«

Gospod Banz je premišljeval. »Bolečino v rami bi lahko končno dobili tudi od gibanja — bili smo zelo živahni. Toda verjetno imate prav; morje je bilo pretrdo, čeprav je gospod Pauser zljil par veder vode na tla. In poleg tega: on je bil morski pes.«

»Morski pes,« je zastokal gospod Pauser. »Norec sem bil; najprej sežgem svoj zadnji denar in nato vlačim vodo! Kakšna škoda!«

Ostali niso občutili nobene krivde.

Gospodična Quill, poleg gostiteljice edina žena, mu je priskočila na pomoč. »Vendar ste si lastili gospodstvo,« mu je rekla.

»Jaz? Kje vendar?«

V novi deželi. Izbruhnil je namreč prepir, kdo sme ukazovati in predlagati so, da mora biti nekdo, ki ima posebne sposobnosti.«

»Ampak jaz nimam nobenih sposobnosti!« je odvrnil gospod Pauser.

»Vendar — prekosili ste vse. Gospod Dienstag je hvalil moč svojega glasu, njegova žena je pojasnjevala, da je rojena za voditeljico, radi svoje vzdržnosti v pijači, gospod Banz je stisnil pest, da bi nas opozoril na svoje telesne prednosti, jaz sem omenila svojo varčnost, toda vi, gospod Pauser, ste dokazali svoj pogum. Prebodli ste si s pletilko levo lice in si izruvali zob. Razbili ste kozarec, zdrobili črepinje in jih pogoltnili. Tedaj smo vas izbrali za vodjo.«

»Nesmisel,« je rekel gospod Pauser, toda prisotni so opazili, da mu je poročilo laskalo. »Tega vsega nisem mislil resno. In tisto z zobom je bila le goljufija; ta mi le tiči v ustih.«

»Toliko bolje,« je menil gospod Dienstag. »Hrabrost in zvijača spadata skupaj. In poleg tega so bila vaša prva povelja izvrstna.«

»Ah?«

»Ukazali ste nam, naj obdelamo tla. S cepini smo vzdignili parketne deske, vsadili lončnice in jih zalili. Vode za to pa niste nosili vi, ampak obe dami. Ali imam prav?«

»Točno!« je zaklicala gospodična Quill. »Medve tega sprva nisva hoteli storiti in sva rekli, da je že dovolj vode na tleh, toda gospod Pauser je dejal da je to slana voda, ki bi rastlinam škodovala. On je tudi volji gospoda Dienstag, ki je hotel saditi artičoke, ukazal saditi banane.«

»Oh, molčite vendar!« je rekel gospod Pauser in se naredil, kot da se sramuje. »In nato?«

Vsi so se spogledali, kajti nihče se ni spominjal, kaj se je zgodilo nato. Nekaj minut so molče sedeli in brskali po spominu.

»Aha, sedaj sem se spomnila,« je zaklicala gostiteljica. »Ker nas je poljedelstvo dolgočasilo, smo začeli za stavo slikati.«

»Kot se lahko vidi.« Gospod Dienstag je s pogledom obšel stene, ki so bile čez in čez poslikane s figurami, pejsaži pa tudi abstrakcijami.

»Toda jaz vendar sploh ne znam slikati!« je rekel gospod Banz. »Jaz gotovo nisem slikal!«

»Zato ste pa pleskali,« je rekla gostiteljica. »Poglejte, vse pohištvo je modro popleskano. To ste storili vi. Rekli ste, da je to »kolonialni stil«. Tudi šipe ste modro prepleskali, zato je tako temno.«

Gospod Banz ni rekel nobene več. Resnično se je sramoval. Gospod Pauser bi pa rad še več izvedel o svoji vladi. Ker pa pogovor ni več šel v tej smeri, se je obrnil k gospodični Quillovi in jo vprašal: »Ali mislite, da boste dobili odgovore na vsa vaša pisma, ki ste jih pisali?«

»Kakšna pisma?« je prestrašeno vprašala gospodična Quill.

»No, pisma, ki ste jih pisali, da bi obrnili pažnjo na našo kolonijo.«

»K o m u sem pisala?«

»Ljudem s položajem in imenom. Angleški kraljici, županom velikih mest, več admiralom, nekaj državnim voditeljem, Dalai-lami...«

»Ne, ni mogoče!« je zajokala gospodična Quill. »In kje so pisma?«

Gospod Pauser se je zadovoljno nasmehnil. »V pisemskem nabiralniku. Kje naj bi bila?«

Gospodična Quill je šinila kvišku. »Tako moram k nabiralniku. Mogoče ga še niso izpraznili.«

»Počasi,« je dejala gospa Dienstag; prišla gospodično Quillovo za roko in jo potegnila k sebi. »Prihranite si to pot. Moj mož je snel ponoči nabiralnik in sedaj leži na našem vrtu.«

»Tako torej,« je rekel gospod Dienstag. »Čislamo sicer neprisiljeno družabnost, toda mislim, da bo najbolje, če zunanji svet o tem ničesar ne izve.«

Stare noveletne navade

Se pred desetletji je Novo leto prinašalo s seboj vse polno verovanj, vraž, običajev in navad. Tudi naše narodopisje je polno spominov nanje, predvsem pa velja to za alpski in predalpski svet. Le malo se jih je obdržalo, nekatere pa niti ne slutimo več, čeprav jih še nismo povsem opustili.

Recimo veliko noveletno čiščenje stanovanj, blevov, dvorišč in gospodarskih poslopij. Zakaj? Nekoč so verovali, da je prvi dan ogledalo leta, ki je nastopilo. Verovanje, da je srečanje s staro žensko na noveletno jutro slab znak za uspeh v novem letu, je ponekod živo še danes. Največ vraž pa je posvečenih prerokovanju odločilnih dogodkov v novem letu.

Za Novo leto so predvsem mladi ljudje, za katere ni nič važnejšega od ljubezni in poroke, na najrazličnejše načine ugibali svojo usodo za leto dni naprej:

● Z ulivanjem raztaljenega svinca v mrzlo vodo so nastajale razne svinčene figure, katerih pomen so ugibali bolj z domišljijo kakor z resnično podobnostjo.

● V škaf vode so fantje in dekleta dajali orehove lupinice, razsvetljene s svečicami. Potem so z rokami vodo vzvalovili in če sta se dve orehovi ladjici zadeli ena ob drugo in če sta njih lastnika bila različnih spolov, potem je usoda izbrala za par.

● Ženitve željno dekle je po neki vraži moralo samo opolnočiti stresti ostanke noveletne večerje na dvorišče, pa je v temi videla obraz bodočega moža.

● Dekle, ki je na noveletni dan pojedlo rdečo jabolko, je bilo prepričano, da bo vse leto imelo rdeča lica. Kdor je pojedel ta dan kos svinjskega rilca, je bil vse leto srečen.

● Ponekod so dekleta morala na noveletno jutro tresti češpljevo drevo. Če je na dekle padel sneg, suho listje ali pa celo koščki vej, potem je bil to znak, da se bo še to leto omožila.

● Drugje so dekleta spet gledala v ogledalo, da bi v njem videla obraz bodočega moža. Noveletni dan je vseboval še mnoge druge vraže in navade. Nekatere so verovali, da obisk tujca v hiši med kosilom na noveletni dan prinaša smrt v družino. Zato so se ta dan v času kosila zalepali.

Verjeli so tudi, da se bodo stvari, ki jih v dopoldnevni noveletni dne uzrejo, med letom zgodile njim samim (krst, poroka, pogreb itd.). Na večer starega leta so svoje čase morali potujoči obrtniški pomočniki in kurirji prekiniti potovanja.

Na noveletni dan so ponekod dajali živini dvojne obroke hrane. Pes čuvaj, če vse leto ni dobil mesa, ta dan ga je imel. Verovanje, da bo človek vse leto počel tisto, kar počne na noveletni dan, je odkrivalo marsikatero skrito željo.

Kakor so že ti običaji bili pestri, so vendar vsi od zadnjega posledica zaostalosti, vraževnosti in lahkoverja. Vedno večja kulturna stopnja ljudi poriva te običaje, vraže in navade v zapiske in knjige etnografov in etnologov. Zmaguje zavest, da je usoda vsakega posameznika odvisna od njegovega prizadevanja in družbenega okolja. To je seveda manj romantično, toda veliko bolj utemeljeno.

Zgodovina ulične svetilke

Včasih jih ni bilo. Mesta so bila v temi in če je hodil kdo naokoli, si je svetil z baklo. Proti koncu 18. stoletja pa je bilo ljudem mraka dovolj. Našli so se inženirji, ki so bili prepričani, da se je tehnika že dovolj razvila in da bi lahko nova goriva koristno uporabili za kurjavo in za razsvetljavo.

Leta 1799 je mlad francoski inženir Lebon patentiral posebno svetilko, ki naj bi razsvetlila mesne ulice. Plin bi bil po njegovem najprimernejše gorivo. Zavist tovarnišev in šefov pa mu ni dovolila prodreti s tem izumom. Čeprav so Parizani drli v hotel, ki so ga poskusno razsvetlili z novo lučjo, Lebonove svetilke niso prodrle niti v hiše niti na ulice. Nasprotniki so trdili, da je plin prenevaren za kurjavo in razsvetljavo. Lebon je vse poskusil, da bi spremenil za-

ostalo mišljenje svojih sodržavljanov, pa mu ni uspelo. Decembra 1804 so ga neznanzi ubili na pariški ulici; govorilo se je, da so bili morilci najeti od njegovih nasprotnikov.

Uspeh pa je doživel Anglež Murdoch, ki je s podobno idejo prišel med Londončane. Ker so v Angliji že tedaj občutili pomanjkanje lesa, so petrolejske svetilke že leta 1805 razsvetljevale tamkajšnje tekstilne tovarne. Leta 1808 je Anglež Clegg izboljšal izum in poskusil uvesti plin, vendar je bil strah pred eksplozijami še vedno premočan. Šele leta 1823 se pa v našo vsakdanjost ime, ki so pričele s plinskimi svetilkami razsvetljevale ulice in stanovanja.

Vendar tudi plin ni bil idealen in že 50 let potem, ko so zagorele prve ulične sve-

Babilonski stolp 20. stoletja

Berlinski arhitekt Robert Gabriel se bavi z dokaj drznimi načrti: zgraditi bi hotel — če bi dobil potrebna denarna sredstva — velikansko stavbo, neke vrste „pokončno mesto“, kjer bi bilo dovolj prostora za 25.000 prebivalcev. Njegova zamisel tega „babilonskega stolpa 20. stoletja“ ima na papirju že precej otlipljivo podobo, stvarnost pa naj bi postala okoli leta 1975.

Kakšna naj bi bila ta stavba, povedo naslednji podatki: višina 1250 metrov, premer 300 m, 356 nadstropij v zraku in 16 pod zemeljsko površino. Razen 8000 stanovanj naj bi imela stavba bolnišnico, dva kinematografa, policijsko postajo ter vse potrebne prodajalne in obrtne delavnice, na vrhu stolpa pa bi bilo zdravilišče za boleznih dihal. „Lokalni promet“ v stavbi bi oskrbovalo skupno 1488 dvigal, nadaljnjih 52 pa bi bilo ekspresnih, ki bi se ustavljala le na vsakih dvajset nadstropij. Razen tega bi zgradili še dve „raketni dvigali“, ki bi potrebovali za pot do vrha samo tri minute. Naprave za gretje in elektriko bi bile v velikanskih kletnih prostorih, od koder bi se prišlo po 500 metrov dolgem predoru do parkirnega prostora za 4000 avtomobilov. Nosilni elementi „pokončnega mesta“ bi bili skoraj v celoti iz jekla, medtem ko bi bile zunanje in vmesne stene iz plastičnih snovi in vlaknatih plošč, odpornih proti ognju.

Arhitekt pravi o svojem načrtu, da ga snuje za čase, ko spričo naglega naraščanja svetovnega prebivalstva in torej čedalje gostejše naseljenosti marsikje ne bo več niti smotrno niti mogoče graditi majhnih stanovanjskih hiš. Pač pa doslej še ni našel nikogar, ki bi bil pripravljen dati na razpolago potrebna finančna sredstva, katere avtor načrta ocenjuje na kakih 500 milijonov dolarjev.

Svoj babilonski stolp dvajsetega stoletja bi arhitekt najraje gradil ob reki Eiffel v Nemčiji, in sicer na kraju, ki je približno enako oddaljen od francoske, luksemburške, belgijske in nizozemske meje. Ravno zaradi tega je dal svoji zamisli tudi ime „Evropska hiša“.

70.000 poljubov v življenju človeka

V New Yorku imajo posebno združenje, ki se imenuje »Liga proti nepotrebnim poljubom«. Naloga te čudne organizacije je v tem, da se bori proti vsemu, kar se običajno dogaja po vsem širnem svetu na klopih v parkih, v mračnih vežah, parkiranih avtomobilih in drugje. Liga je razširila celo poseben letak, na katerem je podoba dveh zaljubljenih, ki se poljubujeta, pod sliko pa piše: Poljubljanje je nevarnejše od strupa za miši!

Kljub temu pa se zaljubljeni in drugi poljubljaajo kar naprej. Na francoskih ulicah poljubi, dolgi več minut, ne predstavljajo nič izrednega, medtem ko italijanske oblasti take »prekrške« preganjajo. Znanstveniki gledajo na poljubljanje spet po svoje in so poljub natanko analizirali. Soglašajo, da poznamo 16 osnovnih vrst poljuba, pač pa pravijo, da obstajajo nekatere inačice glede na to, da dajemo nekatere vrste poljuba samo enkrat v življenju in da jih zato ni mogoče prav izmeriti. Vsi drugi normalni poljubi pa so tako skrbno izmerjeni, da za strokovnjake ni več skrivnosti na tem področju:

■ Poljub traja povprečno 20 sekund, kolikor ga ne damo iz navadne formalnosti.

■ Pri pravkar zaljubljenih je 70 poljubov na dan normalno povprečje.

■ Pri tistih, ki so dolgo časa poročeni, pa de število na dva poljuba dnevno.

■ Skoraj ni zakoncev, ki se ne bi poljubili vsaj enkrat dnevno; to se zgodi tudi tedaj, če je zakon samo še formalnost.

■ Človek da v svojem življenju okrog 70 tisoč poljubov.

Rekorder v poljubovanju je neki državljani Kalifornije. Njegov poljub je trajal 7 ur in 16 minut, bil bi pa še daljši, če partnerki med poljubom ne bi bilo treba kihiniti. Zato je tudi

užaljeno dejal: »Med treningom sem dosegel boljše rezultate!«

Razumljivo je, da bi mogli še marsikaj povedati na račun poljuba, čeprav so se razmere tudi glede tega v zadnjih desetletjih močno spremenile. Danes nihče več ne uporablja ukrepa starih Grkov, ki so prisilili svoje žene, ko so odhajale z doma, da so pojedle glavno čebule. Danes stojita zaljubljenca kjerkoli, na soncu, na dežju, na snegu — in se poljubljata. Njun poljub ni »strup za miši«, njun poljub je nebo in pekel obenem, je ključ za vrata v čudovito deželo, kjer obstaja samo on (ona). In mnogo cvetja, in petje slavčkov, in najlepša glasba življenja...

Nagradna križanka za odrasle

Kakor vsako leto, smo tudi za letošnje praznike pripravili nekaj veselja za ljubitelje ugank. Križanka ni težka in smo prepričani, da jo bo vsak z lahkoto rešil. Da pa bo trud tudi poplačan, smo izbrali nekaj lepih nagrad, ki jih bo žreb razdelil med tiste, kateri nam bodo pravočasno poslali pravilno rešitev. Seveda boste vpraševali, kakšne so nagrade. Mislimo, da je najbolj dragoceno darilo še vedno dobra knjiga, ki nam ni le v zabavo, marveč tudi v pouk. Tega načela smo se držali ter izbrali pet lepih slovenskih knjig, s katerimi hočemo napraviti veselje in poplačati trud tistim, ki jim bo pri žrebanju naklonjena sreča.

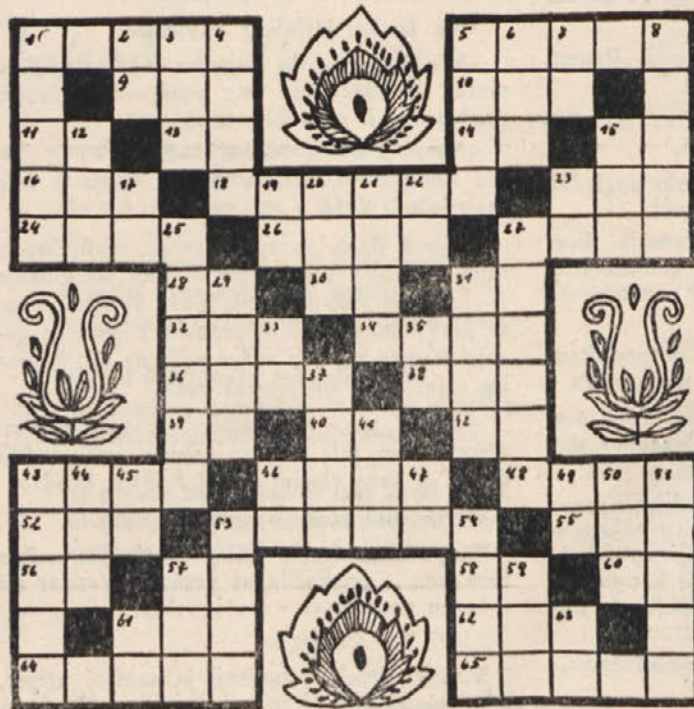
Rešitve križanke nam pošljite najkasneje do 3. januarja 1966 na naslov: Slovenski vestnik, Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10.

Zdaj pa pogumno na delo, pri katerem vam želimo mnogo zabave in uspeha, za žrebanje pa že danes zvrhano mero „krompirja“.

Vodoravno: 1. slovensko moško ime; 5. nekdanji ruski vojak na konju; 9. kretnja; 10. Estonec; 11. romanski spolnik; 13. osebni zaimek; 14. veznik; 15. kratica za „eventualno“; 16. trčenje; 18. vesoljski izstrelek; 23. časomer; 24. reka v Švici; 26. robec, naglavica; 27. Indijane; 28. kratica za „ljudski odbor“; 30. osebni zaimek, množ.; 31. kratica za „slovenski narod“; 32. moško ime; 34. telesna poškodba; 36. del noge; 38. sanje; 39. kratica za „slovenski“; 40. dva enaka soglasnika; 42. gosji glas; 34. ljubka gozd-

na žival; 46. ime pesnika Župančiča; 48. prave; 52. „ljubitelj“ tuje lastnine; 53. uvodna beseda ali igra; 55. naziv; 56. začetek abecede; 57. osebni zaimek, množ.; 58. središče vrtenja; 60. samoglasnik in soglasnik; 61. potočna žival; 62. „večno mesto“; 64. tuje žensko ime; 65. zbirka zemljevidov.

Navpično: 1. mesto na Krimu, znano iz druge svetovne vojne; 2. različna soglasnika; 3. morski sesalec; 4. gora v Karavankah; 5. sprimek snega ali prsti; 6. žuželka s pekočim pikom; 7. soglasnika s konca abecede; 8. obrtnik; 12. naplaci; 15. daljše časovno obdobje; 17. okrajšava za „krajcar“; 19. ploskovna mera; 20. boter; 21. hitro hlapljiva tekočina, ki jo uporabljajo za narkozo; 22. kazalni zaimek; 23. nada; 25. pojem iz geometrije; 27. južni sa-dež; 29. vogal; 31. zimska „odeja“ narave; 33. gora v Švici; 35. motorna igralna karta; 37. motorno vozilo; 41. domača žival; 43. igra na srečo; 44. jadranski otok žalostnega spomina iz minule vojne; 45. različna soglasnika; 46. oranje; 47. medmel, ki izraža vzpodbujanje; 49. osebni zaimek, množ.; 50. žensko ime; 51. vrsta pisalnih peres; 53. ločilo na koncu stavka; 54. visoka vzpetina; 57. izraz pri šahu; 59. nasprotje od „lačen“; 61. japonska dolžinska mera; 63. okrajšava za „mladi“.

Vsem prijateljem,
odjemalcem in gostom
želi vesele božične praznike
in srečno novo leto 1966
lastniki in sodelavci

Podjunske trgovske družbe bratje RUTAR & CO. v Dobrli vasi

poslovodja Milan Rutar in Mara Rutar Žitara vas - Dobrli vas	Trgovina in gostilna Vladimir Rutar Žitara vas tel. (0-42-37) 237	Trgovina in penzion ob Klopinskem jezeru Anton in Agnes Rutar Selo - Št. Vid	Trgovina in hotel gostilna - kopališče Franc in Micka Rutar Dobrli vas Lovanke, Mokrije	Trgovsko in transportno podjetje Štefan in Ljudmila Sienčnik Dobrli vas
---	---	--	--	---

Podjetje
Herbert Traun
talne obloge
Pliberk - Bleiburg

želi prijetne
božične praznike
in srečno novo
leto

MIZARSKI MOJSTER
Hermann Kuschej
Pliberk - Bleiburg

- delavnica pohištvene oprave in
- gradbenega mizarstva

želi vsem naročnikom in odjemalcem za-
dovoljne praznike in uspešno novo leto!

KROJASTVO
Blaž Opetnik
ČEVLJARSTVO
Gregor Opetnik

Prizadevali se bomo, da boste pri obeh tvrdkah
zadovoljni tudi v bodoče

Vaščimo in želimo
vesele praznike in srečno novo leto!

Vesele božične praznike in srečno novo
leto želimo vsem prijateljem tukaj in v
domovini
družina inž. Čistimir Bauer
Smohor in Zellweg

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja —
6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Po-
zdrav nala — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže
— 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvo-
navi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski kon-
cert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00
Glasba zate — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popol-
nanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni
šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.
Sobota, 25. 12.: 8.05 Božična zborovska glasba — 9.05
Veseli Božič — 12.45 Božič pod lujimi zvezdami — 13.45
Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nala — 16.30 Naša
domovina med zvezdami in atomi — 17.05 Okoli operele
— 19.00 Šport — 20.10 Svetli večer — 20.40 Očarljive me-
lodije — 21.15 Rdeča nit.

Nedelja, 26. 12.: 8.05 Pristanški koncert — 12.45 Ogled-
dalo Mesnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev —
14.30 Pozdrav nala — 16.30 Križem po svetu, križem sko-
zi čas — 18.05 Samo veselje z glasbo — 18.45 Legenda
o kamnu — 19.00 Šport — 20.10 Sinje sanje, opereta —
22.10 Z obema očesoma na parketu.

Ponedeljek, 27. 12.: 8.15 Most čez Drino, roman —
8.45 Ljudska glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba
— 15.45 Koroški knjižni kotiček — 18.15 Tisk in gospo-
darstvo — 18.35 Mladina in gledališče — 20.15 Kultura in
umetnost včeraj in danes — 20.30 Iz koroškega glasbe-
nega življenja — 21.45 Koroška domovinska kronika.

Torek, 28. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30
Alpski ljudski plesi — 15.45 Celrti ure kulturnega urada
— 18.00 Koroška avla- in motorevija — 18.15 Iz prve
roke — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 XY ve
vse — 20.15 Gospod Omigle — 21.30 Zveneči mozaik.

Sreda, 29. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30
Zbor celavskih madrigalistov — 15.45 K zgodovini Sa-
hara — 18.00 Aktualna reportaža — 18.15 Pomoč po-
trebuje vsak — 18.30 Znanstvena govornica — 20.15
Orkestrski koncert — 22.15 Viva la musica.

Četrtek, 30. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15
Ura pesmi — 15.45 Ljudske viže — 18.00 Koroška kultur-
na poročila — 18.20 Oddaja delavske zbornice — 18.35
Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Koroški
hišni koledar — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 31. 12.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 2.40
Govori koroški deželni glavar — 14.55 In leta minevajo
— 15.30 Letni pregled aktualnih oddaj — 16.00 In svet
je veder kot nebo — 17.00 V čaru operele — 19.30 In
spet je minilo leto — 20.10 Silvestrski koncert dunajskih
filharmonikov — 22.10 Vabimo na ples — 22.45 Pesler
Silvestrski spored.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00,
22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15
Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pe-
stro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli
ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz
Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti
— 17.15 Reporterji med poljo — 18.00 Glasbena oddaja
s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni
komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 25. 12.: 8.05 Zveneči jutranji pozdrav — 9.00
Operni koncert — 10.00 Zabavni koncert — 11.00 Ciklus
mednarodnih orkestrav — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30
Božična povest — 15.00 Prepotovano leto — 16.00 Otr-
ška ura — 17.05 Gledališče v svetu — 18. Koncert ljud-
skih pesmi — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 Beg
iz seraja, opera — 22.20 Božični oratorij.

Nedelja, 26. 12.: 8.15 Kaj je novega — 10.00 Tedensko
ogledalo domačega filma — 11.15 Dunajski simfoniki —
13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Most čez Drino, roman
— 15.00 Zdravnica v redovni obleki — 15.45 Moja sestra
v Parizu — 17.10 Gledališka oddaja — 19.10 Teden dni
svetovnih dogajanj — 19.30 Melodija za nedeljski večer
— 21.00 Ali bo naš svet še našel mir.

Ponedeljek, 27. 12.: 8.10 Da, to je moja melodija —
13.30 Za prijatelja opera — 14.20 Sodobni avstrijski kom-
ponisti — 15.05 Pogled na športno leto 1965 — 16.00
Otrška ura — 17.25 Brali smo za vas — 17.40 Oddaja
za ženo — 19.30 Lehengrin, opera.

Torek, 28. 12.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 10.00
Stvarilne velikih mojstrov — 13.20 Zdravniško mesečno
poročila — 14.35 Polovanje v Brixen — 15.05 Gledališče
v svetu — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Najnižji vagon
v svetu — 19.30 Poletni z nami — 20.30 Robert stolz di-
rigira — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 29. 12.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 10.00
Svetovna vokalna in instrumentalna dela — 13.20 Teden
pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere —
14.35 Daljni horizonti — 15.05 Pogovor o humanizmu —
15.45 Otrška ura — 16.00 Pojdlite po vsem svetu — 17.25
Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Domači
zdravnik — 19.30 Halo teenagerji — 20.15 Vseh deval —
21.40 150 let tehnične visoke šole na Dunaju.

Četrtek, 30. 12.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 10.00 Ju-
trani koncert — 13.30 Komorna glasba — 14.16 Radijski
orkestri iz vsega sveta — 14.35 Novoletne pesmi in plesi
— 15.05 Pogovor o humanizmu — 16.00 Glavno preživet
— 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Oddaja za ženo
— 19.30 Zveneče platno — 20.00 Letna bilanca nemške-
ga filma, intervjuje v kritik.

Petek, 31. 12.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 S
hrupom in lepimi vaščili — 10.00 Za ljubitelje resne
glasbe — 13.10 Za novo leto govorila ministra dr. Piff-
Perčević in Otto Probst — 13.35 Za prijatelja opere —
14.35 Ljudske viže s Koroške — 15.05 Mrvi v letu 1965
— 16.00 Otrška ura — 17.00 Silvestrska oddaja — 19.10
Govori kardinal König — 19.30 Seina - Donava — 20.00
Šah mat, kriminalka — 21.00 Paberki ob koncu leta —
22.05 Nelopir, opera — 23.55 Novoletna vaščila.

VLADO FIRM:

Uskoška nevesta

29. NADALJEVANJE

Tudor je spoznal, da ima Jure prav. Otresel se je po-
mislekov in sam pri sebi sklenil čimprej odpotovati na
graščino k očetu in ženi.

„Gospodar, pripravimo ti nosilnico in te z močnim
spremstvom odpeljemo nazaj v graščino, kjer nam ozdra-
viš. Turki ti ne uidejo.“

„Jure, medved stari,“ se je pošalil Tudor, „ti pojdeš
z mojimi vojščaki naprej proti Volanskem, da se tam pri-
družiš hrvatskim borcem. Pod banovim poveljstvom pre-
ženele Turke čez Kolpo nazaj v turško deželo. Pojdi in mi
skliči vse poveljnike oddelkov. Povem jim, da te imenu-
jem med svojo odsotnostjo za namestnika. Vrni se mi
zdrav. Pojdi!“

Juretu so se od veselja zaiskrile oči. „Zanesi se name,
gospodar,“ je zamomljal v zadregi in stisnil Tudorjevo ro-
ko, da mu jo je ta zmaknil: „Zdrobiš mi roko s svojo šapo,
medved.“

Poveljniki so se pravkar vračali iz Tudorjevega šo-
tora, ko so pred vhodom zahrzali konji. Med dvema moč-
nima konjema je bila razpeta nosilnica. Dvajset krepkih
vojščakov je čakalo, da spremi Tudorja. Težko jih je bilo
izbrati, vsi so ga hoteli spremljati; vedeli so namreč, kak-
šne nevarnosti groze malemu oddelku na poti. Pot z bol-
nikom bo dolga. V nekaj dneh bodo šele v Žumberku,
ker ne bodo mogli potovati naglo, da se bolniku iz pre-

streljenih pljuč ne ulije kri, kar bi pomenilo Tudorjevo
smrt.

Ko so bile vse čete in oddelki zbrani na travniku in
razvrščeni, na levem krilu pešci, na desnem konjeniki, so
prinesli iz šotora Tudorja. Gromski hura je prerezal tre-
petajoči zrak, ki se je kopal v sončni luči. Konjeniške sab-
lje so na Juretov ukaz, ki je sedel nekaj korakov pred
razvrščenimi vojščaki na svojem sivcu, zablskale v po-
zdrav. Tudor je zamižal. To so bili torej njegovi ne-
ustrašni vojščaki, ki jih je moral sedaj zapustiti. V pesť
stisnjeno roko je sunkoma dvignil v zrak. Zadoneli so klici.
Konja z nosilnico sta se prestopila. Za seboj pa je naen-
krat začutil nekaj vlažnega, gobaslega. Za njegovim
vzglavjem je stopical Hasan in pihal svojo toplo sapo v
njegovo potno čelo.

Enakomerno so kopitali konji in nosilnica se je gugala
zdaj močnejše zdaj zopet mirneje kot žito v vetru. Pekoči
žarki so se umaknili gozdnemu hladu. Pot se je zgubljala
na mahovnatih tleh in dušila korake.

Tudor je zaprl utrujene oči. Njegovo sunkovito diha-
nje se je umirilo. Uskok, ki je jezdil na čelu, je zrokami od-
rival vejevje, da ga ne bi oplazilo.

Stražnik na grajskem obzidju si je zasenčil oči. Bistvo
je opazoval z gostim drevjem poraslo okolica. Že nekaj
dni ni bilo opaziti raztepenih turških trum, ki so se mimo
graščine vračale z roparskih pohodov čez slovensko in
hrvatsko ozemlje v Bosno. Velika uskoška graščina jih je
mikala. Slutili so, da mora biti za njenim visokim in de-
belim kamnitim obzidjem blaga in hrane na pretek. Trdno
zidovje in neustrašni branilci, ki so grozili z varnega ob-

zidja, pa so jim zmedli načrt. Nekaj manjših prask, ki so
jih turška krdela doživela s posadko, ko je nepričakovano
pridirjala iz gradu, jim ugrabila naropano blago in ujet-
nike, je bilo resno svarilo, naj opuste obleganje.

Po široki cesti pod gradom se je nekega jutra pomi-
kal majhen oddelček. Jezdec, ki se je v diru vrnil, je spo-
ročil vodji, da ni v okolici odkril nič sumljivega. Le prazne
slaje po vaseh so nemo govorile, da so jih še pred dnevi
obiskali ropi željni Osmani. Vodja oddelka je trudno za-
mahnil z roko in stopil k Tudorju, ki je bledičen dremal v
plahiti med konjema.

„Gospodar, kmalu bomo v gradu,“ ga je poltiho na-
govoril. „Naj odpošljem slo?“ Tudor je pogledal in pri-
kimal.

Ko so zavili na grajsko pot, ki se je pričela vzpenjati,
je obzidje zaživelo. Vedno več postav je bilo na njem.
Grajska vrata so se zopet odprla. Jeza grajskega oskrb-
nika, da vpitje in kričanje moti bolnika, ni pomagala. Vse
je veselo pozdravljalo mladega glavarja.

V sobi je bilo okno na široko odprto. Pliče petje je
uhajalo vanjo. Na ležišču iz medvedjih kož pa je ob
Tudorjevem zgledu sedela Dana, se sklanjala k njego-
vemu ušesu ter šepetala in šepetala. Tudor je spoštljivo in
srečno zrl v njeno napeto telo, jo gladil po kolenih in po-
slušal. Skozi odprta vrata sobane si slišal drsajoče kora-
ke starega Vukmira ki se je kdaj pa kdaj ostavil pogle-
dal skozi vrata prikimal in zopet oddrsal.

Rdečelična Barbara se je z lončeno skledo do vrha
polno vroče kurje juhe primajala v sobo. Njene male oči
so švigale od mladega glavarja do žene in zopet nazaj.
Zakašljala je in obstala.

„Barbara, Barbara, le prinesi skodelo. Prav nič naju
ne motiš,“ ji je smeje se dejala Dana, ki je opazila na

želi vsem svojim odjemalcem
vesel božič
in uspešno novo leto 1966

Karl Prinčič CELOVEC - STERNALLEE

Krojaštvo

Janez Weiss

ŠT. JANŽ V ROŽU, Tel. 224

Podružnica Celovec
Spitalgasse 12, tel. 72-4-35

Krischke & Co.

Celovec - Klagenfurt
8.-Mai-Straße 3, Neuer Platz 12

Vam želi prav vesel božič
in mnogo sreče v novem letu

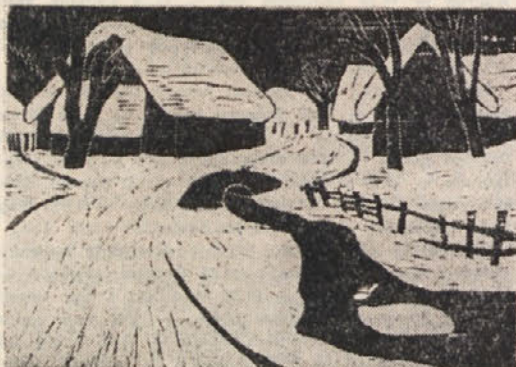
**C
A
R
I
M
P
E
X**

**KLAGENFURT
CELOVEC**

Gabelsberger Straße 24
TELEFON 24-98

IZVOZ - UVOZ - TRANZIT

Podjetje za električne instalacije
vseh vrst in izdelavo modernih
stikalnih naprav
molzne naprave Alfa-Dahlia

STROKOVNA
ELEKTROTRGOVINA

**Ing.
T. Schlapper**

ŠT. JAKOB V ROŽU

želi vsem odjemalcem in naroč-
nikom vesele božične praznike in
srečno novo leto

Druckerei
Klischeeanstalt

ROMAN RITTER

Papierhandlung

KLAGENFURT
Burggasse 8, Telefon 21-08

STROM FÜR ÖSTERREICH AUS DEN 9 GROSSKRAFTWERKEN DER

ÖDK

DRAUKRAFTWERKE

Edling	70.000 kW
Schwabeck	60.000 kW
Lavamünd	24.000 kW

IN BAU

Feistritz	80.000 kW
-----------	-----------

DAMPFKRAFTWERKE

Zeltweg	130.000 kW
St. Andrä I u. II	177.500 kW
Voitsberg I u. II	125.000 kW

WINTERSPEICHERWERK

Reißeck-Kreuzeck	139.500 kW
------------------	------------

**ÖSTERREICHISCHE
DRAUKRAFTWERKE**

AKTIENGESELLSCHAFT · KLAGENFURT · ANZENGRUBERSTR. 50

RADIO TRST

Sobota, 25. 12.: 8.30 Slovenski zbori — 9.50 Božične melodije — 12.00 Chopinove in Paganinijeve skladbe — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 17.30 Lepa pisanje, vzori in zgledi mladega rodu — 19.00 Pojota Connie Francis in Elvis Presley — 19.15 Zari na vesela, novela — 20.30 Teden v Italiji.

Nedelja, 26. 12.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 15.30 Cvrček za pečko — 17.10 Koncert v Trstu — 19.00 Koncertne uverture — 20.30 Iz slovenske folklorne — 22.10 Pevci in glasbila.

Ponedeljek, 27. 12.: 12.15 Liki iz naše preteklosti — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Manj znane skladbe Antonina Dvoraka — 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenskih knjižarnosti — 20.30 Zvoki, uglaseni na temo — 21.00 Tri Goldinijeve komedije.

Torek, 28. 12.: 12.00 Iz slovenske folklorne — 18.30 Koncertlihi naše dežele — 19.00 Plače za vas — 19.30 Romantične melodije — 21.00 Pregled slovenske dramatike — 22.00 Plešila z nami.

Sreda, 29. 12.: 11.45 Tržaški molivi — 12.45 Pomenek s poslušalkami — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Klavirska glasba — 19.15 Higiena in zdravje — 20.30 Otrokov božični večer — 21.00 Simfonični koncerti.

Četrtek, 30. 12.: 12.00 Za smeh in dobro voljo — 18.30 Klasiki moderne glasbe — 19.00 Pisani balončki — 21.00 Don Juan, igra — 22.30 Slovenski solisti.

Petek, 31. 12.: 11.45 Pevci in ansambli — 12.15 Pomenek s poslušalkami — 19.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine — 19.15 Novo leto in rimski bog Janus — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Silvestrovanje.

obrazu zarisano zadrego. Zopet se je njeno obilno telo zamajalo in deske so zaškrpale pod tolikšno težo.

„Gospodar, najlepšo pulko sem spravila pod nož, tisto s čopko, ki mi je jedla z roke. Juhica je masna kot le kaj. Dobro vam bo dela. Vsak dan škodelo, pa boste v nekaj dneh zdravi,“ je Barbara sopihaje zaključila svojo modrost.

„Že prav, že prav, Barbara,“ se je oglasila Dana in ji vzela škodelo iz rok. „Pa še medice prinesite in z vodo jo pomešajte.“

„Bom, bom, takoj storim. Veste, moj mož je pa ne mara, te juhice, ki bi jo še rojenice snedle, ne mara je. Ta nabodigatrebal Samo petelinje meso bi gofjal, pečeno petelinje meso, ta izbiričnej. Toda, hm...“ in ko se je za hip oddahnila in hotela započeto skončati, je v sobo pogledal Brano. Prikimal je mladima in zavihal osivele brke, z očmi debeluškal Brž v kuhinjo, pripravi še jedače, gosti so v gradu.“

Jezno je Barbara ošvrknila predrznega Brana, se prijela za boke in zasopla. Brž pa se je premislila in se slabe volje odmajala iz sobe.

Brano je stopil k Tudorju:

„Gospodar, čez turško mejo so pribežale nove številne družine Uskokov. Živino imajo s seboj in otroke. Utaborili so se pod gradom. Naseliti se hočejo tukaj, toda za vse ne bo prostora. Vojvode čakajo na dvorišču, da jih sprejmeš in jim odmeriš zemljo.“

Tudor se je oprl na komolec, prikimal in zamišljen dejal:

„Brano, pripelji vojvode v viteško dvorano in očetu Vukmiru sporoči novico. Le pojdil Obvestiti mora deželnega glavarja.“

V viteški dvorani so okoli podolgovate hrastove mize že sedeli brkati uskoški vojvode. Bili so sami visoki in tršati možje. Na zgornjem koncu omizja je sedel stari Vukmir in pozorno poslušal zgovorne vojvode. Končno je pobobnal po mizi in vstal.

„Rojaki, Uskok! Ubežali ste Osmanom. Bosenskem pašaluku bo primanjkovalo vojščakov. Paša vas bo zahteval nazaj. Za vse vas z družinami je tukaj premalo zemlje. Ne bi mogla roditi za toliko lačnih ust.“

„Ej, stari glavar, nazaj ne pojdemo. Poveljnika Uskokov Tudorja...“

„Le molčite!“ je Vukmir segel vojvodi v besedo. „Moj sin Tudor, novi uskoški glavar in zapovednik, leži ranjen. Ne more vam pomagati. Sla odpošljem h glavarju kranjske dežele, naj odloči, kam pojedete in kje vam najde novih domov. Nekaj dni potrpite, da pride odgovor. Ta čas pa živite v naših vaseh, ki so še ostale, kolikor jih grabežljivi Turčin ni opustošil in požgal. Grajski oskrbnik naj vam iz naših hlevov da klavne živine in konje. Drobniča je na pristavi...“

„Hvala ti, stari glavar! Vedeli smo, da nam ne odrečeš gostoljubja. Toda živine imamo dovolj. Na tvoji posesti pričakamo cesarskega sla, ki ti ga pošlje deželni glavar. Ej, sin naj ti kmalu okreva, velik vojščak je. Glas o njem je prišel čez mejo v Bosno. Turki ga kolnejo.“

Staremu Vukmiru so se zasvetile oči. Njegov sin Tudor, he! Turki ga kolnejo in se ga boje. To je beseda!

„Vojvode, stopite v sosedno sobano, odžejajte se in nasilitel!“

Vojvode so prikimali in vstali ter drug za drugim odšli v sosedno dvorano, kjer je mladi strežaj že razvrščal lončene škodela in polne bokale.

V laboru novih priseljencev je bilo živahno. Na malih zaslinih ognjiščih so se cvrli kozlički. Uskoške žene so jih

pridno zalivale z mastjo, vmes pa krpale obleke, ki so se raztrgale na dolgi poti iz Bosne. Kuštravi otroci so se podili okoli razpetih šotorov in dražili privezane pse.

Okoli najvišjega hriba pa so se zbirali oblaki, ki jih je preganjal veter kdo ve s katere strani nebesa, ki mu ni bilo videti konca.

Zvečer, ko so zabrlele leščerbe in smolenke, so se vrnili vojvode vedrih obrazov iz gradu med svoje, da jim sporoče vesti, ki jim jih je nanizal v gradu stari uskoški glavar Vukmir.

Minili so dnevi. Polja so bila prazna in veter je preko njiv nosil težke deževne kaplje v vasi.

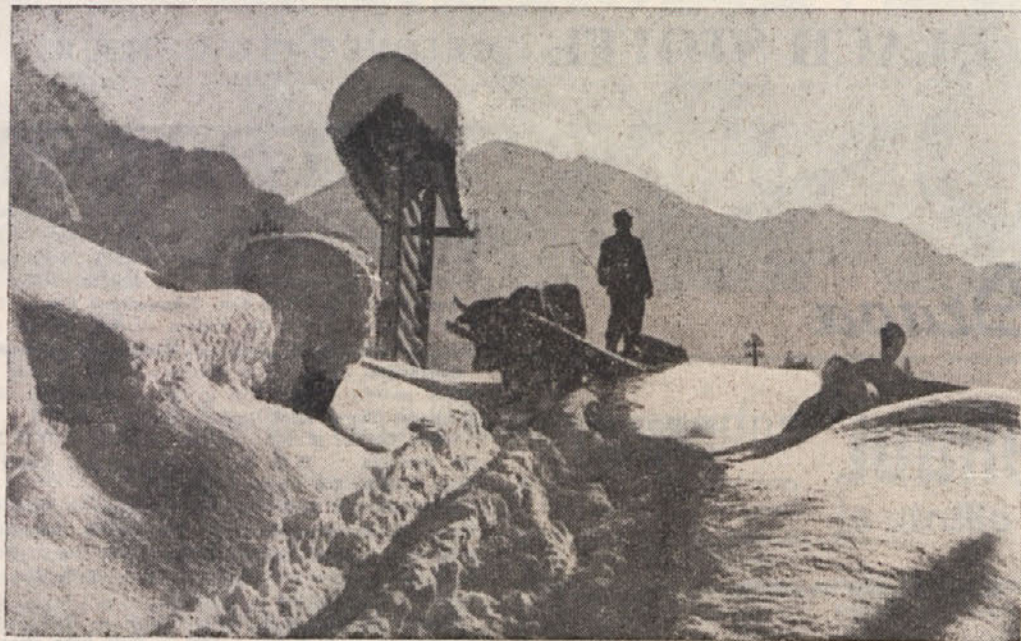
Po razmočeni cesni pa je priganil utrujenega in mokega konja k hitrejšemu diru uskoški sel, ki je prihajal z bojišča pri Volanskem, kjer so združeni hrvatski in slovenski brambovci potolkli močne turške oddelke. Ustavil se je pri prvih vaških hišah in vaščanom, ki jih je kljub slabemu vremenu prignala na čisto radovednost, povedal novico. Vest se je kmalu raznesla po vasi. Jezdec pa se kljub pogostnim vabilom, naj stopi v hiše ter se naje in oddahne, ni hotel zadrževati. Odjezdil je naprej proti uskoški graščini.

Grajska družina je bila v veliki viteški dvorani. Poleg Tudorja, ki se mu je zdravje iz dneva v dan boljšalo, je stal sel, ki ga je pripeljal Brano.

„No, sel,“ se je oglasil stari Vukmir. „Pripoveduj, kako je bilo na bojišču.“

Sel je sedel in vzel kupo, ki mu jo je ponudila mlada grajska gospodarica. Medica, pomešana z vodo, ga je odjejala. Potegnil je krepak požirek. Brano je pohrkal, se z glavo naslonil na roke in se zagledal v sla.

(NADALJEVANJE SLEDI)

Gostilna in kavarna

Štefan in Marija Breznik
PLIBERK - BLEIBURG

bo kakor doslej tudi v bodoče priljubljeno zbirališče gostov od blizu in daleč

Vsem gostom vesele božične praznike in srečno novo leto!

Zadovoljne božične praznike in uspešno novo leto

AVTOBUSNO PODJETJE

Štefan
Sienčnik

DOBRLA VAS

telefon [0-42-36] 219

Izleti v tu- in inozemstvo

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz. Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 19.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobra jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočaja vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 25. 12.: 8.05 Glasbena matineja — 9.25 Mladi glasbeniki — 9.45 Kilara in godala — 10.15 Iz oper čeških skladateljev — 12.05 V soboto opoldne — 12.40 Beneški fantje in trio Slavka Avsenika — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 17.35 Pop-evke tega tedna — 18.45 S knjižnega trga — 20.00 V soboto zvečer — 20.30 Spoznavajmo svet in domovino — 21.30 Vedri zvoki — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 26. 12.: 8.05 Nikinik in njegovi, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.45 Ljubiteljem lahke glasbe — 11.45 Nedeljska reportaža — 13.30 Za našo vas — 14.00 Nedeljsko športno popoldne — 16.00 Humoreska tedna — 17.05 Zname-

Našim slovenskim rojakinjam in rojakom na Koroškem prav prijetne božične praznike in našim narodnim pravicam pravičnejše leto!

Dr. Matko, dr. Milan in dr. Marijan Scharwitzl, Dunaj

Vsem cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem želi

GAŠPER OGRIS - MARTIČ

TRGOVINA V BILČOVSU

vesele praznike in srečno novo leto

Vsem odjemalcem in znancem prijetne praznike in srečno novo leto

drevesnica

ING. MARKO POLZER

Št. Vid v Podjuni

deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Celtrikov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.10 Misli in čustva ob Chopinu.

Petek, 31. 12.: 8.05 Operna matineja — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Domače višje, domači ansambli — 10.15 Bagatele iz domače glasbene literature — 12.05 Iz Verdijevih oper — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Vlak želja — 15.30 Veseli tobogan — 17.05 Voščila za novo leto — 18.05 Novoletni razgovor — 18.25 Ob kaminu — 20.00 Kronika 1965 — 23.50 Minute pred polnočjo.

Prijetne praznike in uspešno novo leto

GOSTILNA PRI

„Tišlarju“

DRUŽINA GABRIEL

ŠT. JANŽ V ROŽU
pošta Sveina vas

KONZUMNE ZADRUGE CELOVEC, BELJAK IN SPITTAL

želijo vsem svojim članom, odjemalcem in zadružnim prijateljem

vesele božične praznike in zdravo, uspehov polno novo leto!

DIE KONSUMGENOSSENSCHAFTEN KLAGENFURT, VILLACH UND SPITTAL

wünschen allen ihren Mitgliedern, Kunden und Genossenschaftsfreunden ein

frohes Weihnachtsfest und ein gesundes, erfolgreiches neues Jahr!

für
Menschen
unserer
Zeit...

KONSUM

National

Splošna zavarovalna delniška družba

Zavarovalni zavod Zveze slovenskih zadrug in Slovenske kmečke zveze

Vse vrste zavarovalnin

Celovec
Klagenfurt

Sterneckstraße 1

Zadovoljne praznike in uspehov polno novo leto

STADTGARAGE

Franz Liegl

• Autoreparaturen
• Wasch- u. Schmierstation
KLAGENFURT
Völkermarkter Ring 14
Telefon 51-08

Vsem našim odjemalcem priske božične in novoletne pozdrave!

PLACH STOFFE

CELOVEC - KLAGENFURT

Vesele božične praznike in
srečno novo leto želi vsem starim članom,
prijateljem in znancem

KLUB SLOVENSKE ŠTUDENTOV NA DUNAJU

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 25. 12.: 7.30 Duhovni nagovor — Pred jasli-
cami.
Nedelja, 26. 12.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo
in glasbo pozdravljamo in voščimo.
Ponedeljek, 27. 12.: 14.15 Poročila, objave pregled
sporeda — Športni mozaik — 18.00 Dober večer našim
malim poslušalcem.
Torek, 28. 12.: 14.15 Poročila, objave — Jezusa pozib-
ljamo.
Sreda, 29. 12.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite,
zaigramo.
Četrtek, 30. 12.: 14.15 Poročila, objave — Zena in dom
— Kaj pravite k temu.
Petek, 31. 12.: Poročila, objave — Od peka do peka
— Iz ljudstva za ljudstvo.

Dentistka Helena Gale, Celovec,
Bahnhofstraße 38 B, je do 3. 1. 1966
na dopustu.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organiza-
cij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni
urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec -
Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska
Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec -
Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec -
Klagenfurt 2, Postfach 124.

Prisrčno dobrodošli v gostilni

**Franz & Maria
Schwarzl** PLIBERK - BLEIBURG

Poskrbljeno za prvovrstno kuhinjo, negovane pi-
jace in brezhibno posrežbo
v prijetnih obnovljenih lokalih

Vesele božične praznike in
srečno novo leto 1966 z željo
za dobro sodelovanje tudi v
bodoče

ERWIN MÜNCH

trgovina z drvni
in premogom

CELOVEC - KLAGENFURT
Villacher Straße 187

Zadovoljne božične praznike in mnogo uspehov
v novem letu želi

trgovina s kmetijskimi
in gospodinjstskimi stroji

Johan Lomšek

TIHOJA 2, p. Dobrla vas (Eberndorf)
TELEFON (0-42-37) 246

Letos smo kupovali in tudi v bodoče bomo
v domači trgovini

KAUFHAUS FRANZ KRAUT
PLIBERK - BLEIBURG

kjer nam posrežujejo s kakovostnim bla-
gom po zmernih cenah ter je bogata
izbira najrazličnejših potrebščin

Trgovina želi vsem odjemalcem pri-
jetne praznike in uspešno novo leto!

TISKARNA

Drava

**BOROVLE
PODLJUBELI**

Prijetne praznike ter
srečno in uspešno polno
novo leto

Trgovina s stroji

Max Traun

PLIBERK - BLEIBURG

vse poljedelske stroje - živalne stroje - radioapa-
rate - kolesa in motorna kolesa po ugodnih cenah
in plačilnih pogojih

Vsem poslovnim prijateljem
vesele praznike
in uspešno polno novo leto!

Vesele božične praznike in srečno novo leto
FRANZ SCHNABL

Les, furnirji in trgovina lesnih plošč

CELOVEC - KLAGENFURT
Bahnhofstraße 38 B, telefon 48-86

Vsem pevkam in pevcem ter prijateljem
naše pesmi prijetne praznike in zado-
voljno novo leto želijo

Pevovodje Slovenske prosvetne zveze
in včlanjenih društev

Cenjenim odjemalcem in prijateljem prijetne
praznike in uspešno novo leto

MODNI SALON

HADERLAP

Celovec - Klagenfurt
Tavriser Straße 100, tel. 21-23

TOKRAT VAM PRIPOROČAMO LEPE KNJIGE PO IZREDNO NIZKI CENI

- Fran S. Finžgar: **MIRNA POTA**, zbirka črtic, (Slov. večernice) 192 str., br. 8 šil.
- France Bevk: **IZ ISKRE POŽAR**, zgodovinska povest za mladino, 112 str., ilustr., br. 10 šil.
- Lev N. Tolstoj: **POLIKUŠKA** in druge povesti velikega ruskega pisatelja, 248 str., br. 6 šil.
- Alojzij Remec: **VELIKI PUNT**, kmečka zgodba iz 18. stoletja, 160 str., br. 8 šil.
- **V BOJU ZA SVOBODO**, izbor črtic iz druge svetovne vojne, 176 str., br. 8 šil.
- Vladimir Levstik: **PRAVICA KLADIVA**, povest iz podeželskega življenja, 144 str., br. 3 šil.
- Sonja Sever: **ZVESTI TOVARIŠI**, povest iz dežele Eskimov, 160 str., ilustr., br. 7 šil.
- Tone Seliškar: **VELIKA GALA PREDSTAVA**, mladinska povest o cirkusu, 128 str., ilustr., br. 10 šil.
- Huerto Lopez: **V OBJEMU ZELENEGA PEKLA**, povest iz džungle, 112 str., br. 10 šil.

Prijateljem slovenske knjige

želimo zadovoljne praznike in uspešno novo leto!

- Ivan Ribič: **STOPINJE V SNEGU — ZGODBA O ZAKLADU**, dve povesti iz partizanskih let, 160 str., br. 4 šil.
- **SKOZI TRPLJENJE V LEPŠE ŽIVLJENJE**, zbirka črtic, 240 str., ilustr., br. 9 šil.
- Branka Jurca: **POD BIČEM**, črtice iz fašističnih taborišč, 136 str., ilustr., br. 6 šil.
- Beno Zupančič: **MRTVO MORJE**, povest iz življenja mornarjev, 112 str., br. 5 šil.
- Jack London: **VRAGI NA FUATINU** in druge povesti, 176 str., ilustr., ppl. 10 šil.
- B. Traven: **OBIRALCI BOMBAŽA**, roman iz življenja na mehiških plantažah, 172 str., ppl. 9 šil.
- Ciril Kosmač: **POMLADNI DAN**, povest s podeželja, 176 str., br. 7 šil.
- **POŽGANA RADOVNA** in druge zgodbe (Slov. večernice), 144 str., br. 5 šil.
- Ivan Olbraht: **PROLETARKA ANA**, roman iz bojev čeških delavcev, 228 str., ppl. 9 šil.
- Anton Ingolič: **DEČEK Z DVEMA IMENOMA**, mladinska povest, 112 str., ilustr., ppl. 10 šil.
- Ivan Tavčar: **V ZALI — KUZOVCI**, dve povesti, 224 str. br. 7 šil.
- Theodor Plievier: **MORSKI PSI**, roman iz morskega življenja, 180 str., br. 7 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse

TELEVIZIJA

Sobota, 25. 12.: 12.00 Urbi et orbi, prenos iz Vatikana — 17.03 Otroška oddaja — 18.10 Božični oratorij — 19.00 Božične pesmi — 19.30 Pri oknu — 20.10 Starodunajske dogodivščine — 22.20 Gospod brez drobiža.

Nedelja, 26. 12.: 17.03 Sisu, dokumentarni film — 17.45 Svet mladine — 18.15 Za družino — 18.45 Športni pre-
gled — 20.25 Othello, opera — 23.10 Božični oratorij.

Ponedeljek, 27. 12.: 18.35 Veselje z glasbo — 18.55 Av-
strijski portreti — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Tujec kliče,
kriminalni film — 21.35 Možje in sile.

Torek, 28. 12.: 18.35 Prirodopisni pomenki — 18.55 Zim-
sko bivališče — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Coeur de
Paris — 21.00 Kaj mislite o tem.

Sreda, 29. 12.: 11.03 Zaljubljen v kraljico — 17.03 Pav-
lihove pustolovščine — 17.45 Moda enkrat drugače —
18.30 Ukaz — 18.55 Redke rastline — 19.30 Čas v sliki —
20.00 Letni pregled aktualnih poročil — 21.00 Zakonska
vojna — 22.35 Podoba iz Avstrije.

Četrtek, 30. 12.: 18.35 Papirnat zmoj — 18.55 Športni
kalejdoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Roke stran od
ljubezni, veseloigra — 21.55 Čas v sliki — 22.15 Jazz iz
Amerike.

Petek, 31. 12.: 17.55 Kako lepa je bili mlad — 19.30
Čas v sliki — 19.50 Novoletni nagovor kardinala Königa
— 20.00 Tako mladi se ne bomo več srečali — 21.10
To se le zgodi drugič — 22.30 Bilanca leta — 23.30 Z
avstrijsko televizijo v novo leto.

Zdrave praznike
in srečno nov leto želi **L. Maurer**
blago, perilo

Celovec - Klagenfurt, Alter Platz 35

Vsem cenjenim odjemalcem, gostom
in prijateljem želi vesele praznike in
srečno novo leto

samopostrežna trgovina in gostilno

Janko Ogris

V BILČOV SU

telefon (0-42-28) 24-14

Zadovoljne božične praznike in srečno
novo leto želi

Michael Antonič

trgovina, gostilna s tujskimi sobami in
stiskalnica za sadje
Reka pri št. Jakobu v Rožu

Vsem
delavcem in
prijateljem
prijetne praz-
nike in
obilo uspeha
v novem letu
želi

TESARSTVO

GASSER

BILČOV S

TEL. (0-42-28) 24-19

Ein Begriff für gute Herrenbekleidung ist **GAPP**
das Spezialgeschäft für den Herrn
Klagenfurt, Karfreitstraße 3